

ВІСНИК THE HERALD

- VISNYK

Свобода народам!

Свобода людині!

Спільно — політичний місячник

З М І С Т

В. Давиденко — Естафета поколінь	2
С. Корнич — Огляд світових подій	4
М. Щербак — Генерал Чупринка	5
Петро Кізко — Розмова з Україною	7
Д-р М. Кушнір — Большевицька філософія	8
Ждан Ласовський — Люди ходили	12
С. Наумович — „Москалі проти своєї волі”	13
С. Женецький — Світова війна в 1970-их роках?	14
Анатоль В. Бедрій — „Матеріали до історії Української Церкви”	15
Ю. Тис-Крохмалюк — Ще про психологічну війну	18
В. Золоторіг — Розповідь советського шпигуна	19
В. Гаврилюк — Виставка картин Ж. Ласовського	22
Документи з того боку	23
М. Островерха — Уламки з широкого світу	25
Вісті Об'єднання Жінок ОЧСУ	27
З життя Відділів	28
Хроніка	30



ОРГАНІЗАЦІЯ
ОБОРОНИ
ЧОТИРЬОХ
СВОБІД
УКРАЇНИ

У ВИДАВНИЦТВІ ООЧСУ МОЖНА НАБУТИ СЛІДУЮЧІ КНИЖКИ:

Е. Малалюк: Illustrissimus Dominus Mazepa — тло і постать, стор. 32	0.50	Л. Полтава: 1709 (роман), стор. 224, ціна: т. о. 2.50 м. о.	2.00
Е. Малалюк: Малоросійство, стор. 36	0.50	Я. Стецько: 30-те Червня 1941 р., стор. 463, ціна: т. о. 7.00, м. о.	6.00
Е. Малалюк: До проблеми большевизму, стор. 82	1.00	М. Сосновський: Україна на міжнародній арені 1945-1965, стор. 272	3.50
Е. Малалюк: Нариси з історії нашої культури, сторр. 80	0.50	Ф. Б. Корчмарик: Духовні впливи Києва на Московщину в добу Гетьманської України, стор. 245	4.00
Е. Малалюк: Остання весна (поезії), стор. 104	1.50	* Косак-Охримович-Тураш, стор. 190, ціна: т. о. 4.00, м. о.	3.00
Е. Малалюк: Серпень (поезії), стор. 72	2.00	О. Дяків-Горновий: Ідея і чин, стор. 408, т. о.	5.00
* Історія Русів, стор. 346	3.00	П. Савчук: Гетьман Мазепа	2.00
Д. Донцов: Підстави нашої політики, стор. 210	2.75	П. Савчук: Ідея і любов (драма на 3 дії)	0.50
Д. Донцов: Правда прадідів великих, стор. 95	1.00	П. Савчук: Чотирьох з мільйонів (трагедія на 5 дії)	1.00
Д. Донцов: Хрестом і мечем, стор. 319, ціна: т. о. 5.00, м. о.	4.00	П. Савчук: Облога замку (мелодрама на 5 дії)	1.00
О. Оглоблин: Гетьман Іван Мазепа та його доба, стор. 410	6.00	О. Бабій: Повстанці (поема), стор. 180	2.00
О. Оглоблин: Думки про Хмельниччину	1.00	О. Запорожець: В одвічній боротьбі, стор. 370	2.00
О. Оглоблин: Українсько-московська угода, сторінок 100	0.50	Вадим Лесич: Кам'яні луни	1.50
О. Оглоблин: Хмельниччина і українська державність, стор. 24	0.25	Р. Володимир: Палкі серця (поезії), стор. 215	2.50
О. Оглоблин: Думки про сучасну українську історіографію, стор. 87	1.50	Зоресла: З ранніх весен (поезії), стор. 112	2.00
А. Книжжикський: На дні СРСР, стор. 232	2.75	„ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ“ — історичний збірник УСС, 1914-1964, стор. 608, т. о.,	12.00
У. Самчук: Чого не гоїть вогонь (роман) сторінок 288	3.75	В. Гаврилюк: Тінь і мандрівник (поезії), стор. 105	2.00
Ф. Одрач: Щебетун (повість), стор. 294	2.50	М. Кушнір: Край і еміграція, стор. 47	0.75
Т. Ерем: Советський акваріум, стор. 142	0.50	М. Островерха: На закруті, стор. 142	2.00
Л. Старицька-Черняхівська: Іван Мазепа, сторінок 154	1.25	М. Островерха: Великий Василянин, стор. 48	0.50
Л. Старицька-Черняхівська: Останній сніп, сторінок 44	0.50	М. Островерха: Гомін здалека, стор. 127	1.50
М. Щербак: Вагаття (лірика), стор. 64	0.75	М. Островерха: Влиски і темряви (спогад), стор. 208	2.00
М. Щербак: Шлях у вічність, стор. 29	0.25	М. Островерха: Чорнокнижник із Зубрівки, стор. 32	0.50
В. Гринько: Панславизм в советській історіографії і політиці, стор. 37	0.25	М. Островерха: Грозна калина, стор. 132	2.00
В. Кравців: Людина і воєк (сл. п. Р. Шухевича-Чупринки), стор. 31	0.25	М. Островерха: Без докору (міркування на мистецькі теми), стор. 154,	1.50
РІЧНИКИ ВІСНИКА (тверда оправа)	8.00	М. Чубатий: Княжа Русь-Україна та виникнення трьох східнослов'янських націй	2.50
Е. Ляхович: Перевірка наших позицій, стор. 15	0.25	Хосе Ортега-і-Гассет: Вунт мас	2.00
Е. Ляхович: Форма і зміст українських змагань	2.50	АНГЛОМОВНІ ВИДАННЯ	
В. Січинський: Крим (історичний нарис), стор. 31	0.25	Le Vasseur De Beauplan: A Description of Ukraine	3.00
П. Мірчук: З мого духа печаттю (25-ліття ОУН), стор. 30	0.50	N. Chirovsky: Old Ukraine, 480 pp.	7.00
П. Мірчук: Відродження української ідеї, стор. 63	1.00	N. Chirovsky: The Economic Factor in the Growth of Russia, 178 pp.	3.75
П. Мірчук: Під покров Богородиці (свято УПА), стор. 32	0.25	N. Chirovsky: The Ukrainian Economy, 93 pp.	1.50
П. Мірчук: Українська визвольна справа і українська еміграція	1.00	N. Chirovsky: An Introduction to Russian History, 280 pp.	4.50
П. Мірчук: Українська Повстанська Армія — 1942-1952, стор. 319	2.00	L. E. Dobriansky: The Vulnerable Russians, 454 pp.	6.00
П. Мірчук: Українська Державність 1917-1920, стор. 400	5.00	I. Mirchuk: Ukraine and its People, 280 pp.	3.00
С. Збараський: Крути, стор. 104	1.00	O. Honcharuk: If war Comes Tomorrow, 63 pp.	1.00
Г. Косинка: Фавст з Поділля, стор. 95	1.00	W. Dushnyck: The Ukrainian-Rite Catholic Church at the Ecumenical Council (1962-1965), 191 pp.	3.00

Замовлення висилати на адресу:

V I S N Y K

P. O. Box 304, Cooper Station
New York, N. Y. 10003

ОРГАНІЗУЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ „ВІСНИКА“! ВИРІВНЮЙТЕ ЗАДОВЖЕННЯ!

ВІСНИК



ТРАВЕНЬ — МІСЯЦЬ ГЕРОЇВ



„ВІЧНА СЛАВА БЕЗСМЕРТНИМ ГЕРОЯМ, ЩО ВІДДАЛИ СВОЄ ЖИТТЯ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ! НІ НА КРОК НЕ ВІДСТУПИМО ВІД ІДЕЙ, ЯКІ ВОНИ НАМ ВКАЗАЛИ І ЗА ЯКІ ПОКЛАЛИ СВОЄ ЖИТТЯ! З ЧЕСТЮ ВИКОНАЄМО ОБОВ'ЯЗОК, ЯКИЙ ПОКЛАВ НА НАС НАШ НАРІД. ВОЛЯ АБО СМЕРТЬ!”

**З наказу Головного Командира
Тараса Чупринки до УПА.
М. п., липень 1946 р.**

В. Давиденко

ЕСТАФЕТА ПОКОЛІНЬ

Редакція одної з американських газет провела недавно „від берега до берега” опитування серед студентської і середньошкільної молоді на тему: „Хто ваш герой?” Висліди цього опитування кидають яскраве світло на глибоку духову кризу, яку переживає молодь в Америці, і на переоцінку молоддю тих вартостей, що були і є самозрозумілими для старшого покоління.

Передусім: що означає слово „герой”?

Енциклопедії подають декілька дефініцій цього слова, що його вживаємо ми звичайно лише в одному, звуженому значенні. Отже, герой — це мітологічна або легендарна постать, часто божественного походження, наділена надприродною силою. Герой — це воїн, який відзначається своєю відвагою, dokonує подвиги, героїчні вчинки. Герой — це особа, яка привертає до себе загальну увагу, викликає широке захоплення своєю діяльністю, стає зразком для наслідування. Герой — це той, хто втілює в собі характеристичні прикмети своєї доби чи свого середовища. Герой — головний персонаж літературного або драматичного твору.

Кореспонденти часопису, як згадано вище, ставили питання загально: „Хто ваш герой?”

Третина опитаних студентів і середньошкільників відповіла, що в сучасному світі вони не бачать людей, які могли б кваліфікувати себе так, як національні герої минулого. Героїв тепер немає!

Десять відсотків голосів зібрав, як герой минулого, президент Джан Кеннеді, приблизно стільки ж відсотків припало кол. сенаторові Робертові Кеннеді і... футболістові Джо Наматі та Джанові Леннонові з бітлсами.

На п'ятому місці стояв муринський провідник

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four
Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,
New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York, N. Y. 10003

Лютер Кінг — 4.8 відсотка. Студент із стейту Вашингтон сказав: „Я хотів би наслідувати в своєму житті Джана Кеннеді і Лютера Кінга, бо вони жили для народу і за нього згинули”.

По два відсотки голосів одержали такі відмінні одна від одної особи, як колишня кінозірка Енні Овклі, що виступала в ковбойських фільмах, і два прославлених у війні президенти — Френклін Рузвельт і Двайт Айзенгавер. Менше як два відсотки голосів одержали кол. актор Гомфрі Богарт, сенатор Юджін МекКарті, актор Пол Ньюман, карикатурист Ел Кепп і... ансамбль „Роллінг Стоунс”, — ті молодики, що, граючи на гітарах і пританцьовуючи, звеселяють публіку. Джеклін Кеннеді-Оназіс, „героїню” вчорашнього дня, особливо після убивства през. Кеннеді, ніхто з опитаних студентів не згадав: її одруження з грецьким мільярдером „плейбоєм” коштувало їй національного престижу.

Ніл Армстронг — людина, яка першою ступила на Місяць, не дістав жадного голосу, а всіх астронавтів разом номінувала героями лише одна учениця гайскулу з Каліфорнії. Не зовсім логічно висловила у цій справі студентка з Кензесу: „Астронавти, які досягли Місяця, могли б бути названі дійсними героями нашої доби. Але чому могли ми висадити людину на Місяці, а не можемо розв'язати наших внутрішніх проблем, як також в'єтнамської проблеми?” Друга студентка з Кензасу заявила: „Астронавти могли б бути героями, але тому, що весь їхній політ був так прецизно запланований і все, що вони робили, було передбачене, — вони діяли не як герої, а як роботи-автомати”. Цікаво, чи таку саму відповідь дала б ця студентка після тріумфального закінчення неймовірної драми в космосі, в якій залога „Аполло-13” своїм героїзмом потрясла весь світ?

Військовики серед опитаних студентів і середньошкільників популярністю не користуються. Лише один студент з Каліфорнії заявив: „Кожний, хто проявляє на військовій службі відвагу — мій герой. По закінченні школи я сам іду до війська!”

Отже, переведене згаданою газетою опиту-

вання виразно розкриває духову кризу, духовий вакуум у значній частині молоді, в який входять і який поширюють „гіппіси”, „іппіси”, „бітлси”, сумнівної слави кінозірки, комерційні футболісти і молодики з гітарами. Розкриває глибокий розрив між поколіннями, у великій мірі спричинений самими батьками...

Каламутні хвилі наркоманії, які заливають уже й початкові школи, моральна розпушта серед молоді, заколоти, в яких нищиться майно університетів, підносяться гасла „розвалимо цей уклад, а там побачимо!” — охоплюють також Францію, Німеччину, Японію... Ватажки у цих заколотах, закаптурені комуністи і екстремісти, які не вміщаються в рами нормального громадського життя, серед молоді героями не вважаються: вони появляються і зникають, як бульки на воді.

Немає сумніву, що українська молодь в країнах Заходу також переходить духову кризу, бо вона є нерозривним складником молоді тієї країни, в якій мешкає. Нові моди, новий стиль життя, загальний культурний перелім, атмосфера скептицизму і нігілізму, критичне ставлення до батьків і до „естаблішменту” — характеризують ці зрушення. Але в якій мірі наша молодь переймається „духом часу”? Чи потішили б, чи засмутили нас висліди опитувань на цю тему, переведених в умовах повної дискретності серед наших студентів, у наших школах українознавства?

В останніх роках, зокрема після того, як почала напливати з України „захалювна література”, виразно загострилось серед нашої молоді заінтересування життям і подіями в країні її батьків. Не з уст старших, не з шкільних підручників, часто в добрій вірі уложених, але перестарілих, не з сторінок байдужої або й ворожої до змагань нашого народу преси, а з паруючих кров'ю, насичених гнітючою атмосферою концтаборів і тюрем документів довідується наша молодь про ведену Москвою тотальну русифікацію України і нищення історичних пам'яток, про переслідування, арешти і заслання тих, що боронять загрожену загибеллю українську мову і культуру, про невгаваючу боротьбу, що триває на наших землях. Живими нитками зв'язується в уяві молоді цей змаг з уже, здавалося б для неї, історичною визвольною боротьбою 1917-20 років, героїчними боями

УПА, революційним підпіллям. І вона запалюється обуренням проти поневолювачів, переймається бажанням брати активну участь у визволенні свого народу, що там, на землі, якої вона не бачила.

Нехай заслонюються автори „захалювної літератури” советською конституцією, „ленінською національною політикою” — вірять вони чи не вірять у те, що пишуть, — вони хочуть, добиваються і терплять за те, щоб Україна жила вільним життям, жила так, як живуть інші, вільні країни світу.

І оживають в очах кращої частини нашої молоді, вбираються в живу плоть тіні Коновальця, Петлюри, Тараса Чупринки, Бандери, про яких так багато чула вона від батьків і які вмерли за те, щоб жила Україна так, як живуть інші, вільні країни світу. Наші студенти, наші середньошкільники мають своїх героїв!

Молодь завжди бунтівлива, молодь любить дискутувати і в усіх часах сперечалась, заперечувала, бо вважає, що лише від неї починається світ, починається те, що вже давно розпочали діди й батьки. І, звичайна річ, в бажанні сказати нове слово не один з молодих людей, коли його не розуміють чи не хочуть зрозуміти, заганяється в сліпий кут, замикається на знак протесту в собі або відходить у чуже середовище „на злість батькам”, „на злість старшим” — і гине для української громади. Але молодь кожного покоління мусить сказати і говорить нове слово...

В національному дусі вихована українська молодь, молоді українські націоналісти можуть захоплюватися славними кінозірками, модерним мистецтвом, футболістами-рекордсменами і джазом. Вони шанують визначні постаті країни, в якій народились, і вони низько схиляють голови перед тими героями, які віддали своє життя за честь і славу народу, з якого вони походять.

Українська молодь активізується. Щораз частіше читаємо в нашій пресі про влаштовані молоддю на новий, відмолоджений зразок урочисті академії, про участь молоді в антикомуністичних демонстраціях і походах, щораз частіше виступає наша молодь в публікаціях своїх і старшого покоління, підготовляючись гідно заступити батьків у громаді. СУМ і Пласт — тверде ядро нашої молоді. Здорові, національно свідо-

С. Корниг

ОГЛЯД СВІТОВИХ ПОДІЙ

В розвитку світової політики щораз більшого значення набирає економічний фактор. І так на сьогодні після ЗСА на перші місця вийшли переможці в останній війні Японія і Німеччина. Франція і Англія займають дальші місця, а рабовласницька Москва в міжнародному господарському житті не відіграє майже ніякої ролі. Виступає хіба як консумент західньої про-

мі елементи серед студентства підносять голос у високих школах різних країн світу. І їх уже чують крізь галас бунтуючих колег, крізь дзенькіт вибиваних в кемпусах вікон. Чи не проречистим доказом високої національної свідомости нашої студентської молоді була блискучо проведена нею 24-годинна демонстрація проти „звір'ячого гуманізму” Леніна перед будинком організації Об'єднаних Націй? Годі дітатися до нашої молоді Брежнєву, Мао чи Кастрові . . .

Місяць травень — місяць Героїв. Місяць не мітологічних, створених фантазією постатей, не фанатиків-бунтарів, не демагогів-анархістів, а вічноживих у народній пам'яті патріотів-націоналістів, які записали свої імена в історію України своєю відвагою, своїми героїчними вчинками, які втілили в творену ними добу свої характеристичні прикмети.

Місяць травень — місяць славних українських князів-державотворців, Великих Гетьманів Хмельницького, Мазепи, Дорошенка, місяць Основоположника творчого націоналізму Міхновського, Творця українських збройних сил Коновальця, Головного Отамана військ УНР Петлюри, Головного Командира УПА Шухевича-Чупринки, Провідника Організації Українських Націоналістів Бандери, місяць незчисленних Українських Героїв, що згинули на полі бою, на полі невтомної праці для того, щоб жила Україна.

Щороку в травні місяці — місяці Героїв — старше українське покоління передає естафету молодшому поколінню, передає своїм синам і дочкам заповіти предків.

дукції взаїну за сирівці. В Європейській Господарській Спільноті головну роллю відіграють Франція і Німеччина. Нові політичні пляни йдуть власне по лінії розбудови економічних впливів. Правдоподібно, пляни ті базуються на переконанні, що з огляду на розвиток атомової зброї світова війна стає щораз менше правдоподібною. А Москва великої війни боїться, її не потребує і переключасться на опанування світу шляхом проникання комуністичної пропаганди, малих „визвольних воєн” і переворотів, розбудовуючи при тому свій військовий потенціал.

Закордонна і внутрішня політика ЗСА

Як і можна було передбачати, керовані Москвою війська Північного В'єтнаму вмаршували в половині березня до Ляосу і вступили в бої з ляоськими військами. Американське летунство змушене було включитися в ті бої. Боротьба в Ляосі продовжується. Отже, хоч як запевняли громадську опінію ЗСА „голуби миру”, що вистачить тільки розпочати виведення американських військ з В'єтнаму, як Ганой зробить те саме, нічого подібного не сталося.

По Ляосі прийшла агресія в Камбоджі. В той час, як комуністичний прихильник, князь Сіанук перебував у Парижі, стався в Камбоджі політичний переворот, Сіанука усунено і владу перебрав уряд генерала Лін Ноля, який спирається на антикомуністичну, національну частину громадянства. Новий уряд вислав свої війська на кордон з Південним В'єтнамом, щоб відкинути війська В'єтконгу, які вдерлися на територію Камбоджі, і звертається до світу з закликами про допомогу.

У ЗСА провідник сенатської Комісії закордонних справ В. Фулбрайт виступив з гострою критикою уряду Ніксона за ведену ним політику „в'єтнамизації війни”. Він твердив, що у випадку поширення війни на Ляос і Камбоджу ЗСА будуть загрожені мілітарною катастрофою. В. Фулбрайт висловив припущення, що уряд буде старатися затримати заповіджене відтягнення чергової групи американських

військ з В'єтнаму. У зв'язку з цим ньюйоркський „Дейлі Ньюз” в числі з 1 квітня пише: „Головнокомандувач американських військ у В'єтнамі ген. К. Ебремс вважає, що треба зробити перерву в евакуації військ і не зменшувати наших сил у В'єтнамі, поки не довідаємося докладніше про комуністичні пляни в Ляосі і Камбоджі. Думаємо, що през. Р. Ніксон повинен взяти під увагу опінію генерала Ебремса”.

Президент Ніксон відбув у Вашингтоні з канцлером Німеччини, Віллі Брандтом, розмови, в яких обговорено цілий ряд поважних проблем. Про цю зустріч „Крістен Саєнс Монітор” з 8 квітня писав: „Від часу, коли В. Брандт посів становище канцлера, німецька справа дещо рушила з місця. А саме відбулась перша по війні конференція „на верхах” провідників Західньої і Східньої Німеччини. Хоч вони не узгіднили жадної справи, крім терміну нової конференції, самий факт ведення дискусії є вже не малим осягом. Крім зустрічі з представниками режиму Ульбриха, Бонн провадить важливі дискусії з Москвою і Варшавою. Про подробиці тих контактів напевно довідався през. Р. Ніксон, бо для нього, як і для Брандта, має суттєве значення докладна оцінка цілей і замірів Москви щодо Німеччини. Брандт напевно поділився з президентом своїми думками”.

З огляду на господарське і політичне значення Західньої Німеччини розмови в Білому Домі, очевидно, охоплювали стосунки її не тільки зі Сходом, але й з Заходом, справи Європейської Господарської Спільноти і оборонні планування в рамках НАТО. В ЗСА вважають, що Західня Німеччина повинна платити більше, як дотепер, за утримання американських військ на своїй території. Німці не хочуть виведення тих військ, поки Москва не погодиться на зменшення своїх збройних сил у контрольованих нею теренах Європи. Це, мабуть, був один із пунктів дискусії, в якій канцлер і президент мусіли виявити більше дипломатії і згідливості.

16 квітня розпочались у Відні переговори між ЗСА і ССРСР про обмеження зброєнь. „Голуби миру” — сен. Муске, колишній дорадник президента Кеннеді, і проф. Мек Дж. Банді, за підтримкою сен. В. Фулбрайта рекомендували урядові през. Р. Ніксона, щоб він погодився у формі експерименту взяти на себе ініціативу в розбросні. Є, мовляв, справи, в яких треба зай-

Микола Щербак

ГЕНЕРАЛ ЧУПРИНКА (Уривок із поеми „Герої”)

...Тоді, мов дуб, що виріє гірко,
Завсочів, устав Чупринка,
Правицю праведну простяг —
І синьо-жовтий рідний стяг
Залопотів, замайорів
На сонці, в шумі яворів,
На полонині голубій —
УПА ішла у бій, у бій!..

У спіжну стужку ворог лютий,
В залізо й панцери закутий,
Розкрив заховану криівку...

Буй-туром лютував Чупринка,
Вергав вогненно скоростріл,
І все дрижало — гори й діл...

Та хижий ворог в бурі злив
Залізом бункера залив
І Генерала спопелив,
Стопав, зрівняв з землею ліс
І попіл розметав, розніс.

Дарма регочеш, чорний кате!
Той попіл кляче до відплати!
Він жевріє і дні, і ночі,
У грудях б'є, в серцях стукоче!

мати тверде становище супроти Москви, але справа розбросення до них не належить. Ці люди, мабуть, уже забули, як закінчився скандальний експеримент із стриманням бомбардування Ганою, забули свої запевнення, що як тільки Америка почне виводити свої війська з В'єтнаму, то зараз і Ганою стягне свої війська.

У Південному В'єтнамі з початком квітня помітно посилились бої з В'єтконгом і північно-в'єтнамськими військами. Рівночасно „голуби миру” домагаються чергового виведення американських військ.

4-го квітня відбулась у Вашингтоні велика демонстрація, в якій 50.000 осіб домагалися перемоги у В'єтнамі. Демонстранти, співаючи патріотичних і релігійних пісень, пройшли по Пенсильвенія авеню до пам'ятника Вашингтонові. Цей похід zorganizував провідник Пресвітеріанської Церкви з Коллінсвуду, Н. Дж., Карл МекІнтаер, який у своїй промові заявив: „Дай Боже, щоб ця маніфестація стала зворот-

ним пунктом у світовому хрестоносному поході проти комунізму". Преса підкреслює, що найбільш барвисту групу в поході творили Американські Прихильники Антибольшевицького Бльоку Народів. Маніфестація мала широкий відгомін в американській пресі і радіо.

Внутрішнє політичне положення ЗСА дедалі погіршується, і назовні виглядає, як стан перед революцією. Основне гасло у вуличних демонстраціях — припинення війни у В'єтнамі. Демонстрації часто прибирають форм вуличних заколотів, в яких молодь б'є вікна, нищить крамниці і бюро. Свободу демонстрацій використовують комуністичні агенти, творячи численні нелегальні організації і унапрямуючи той рух проти існуючого державного порядку.

Останнім часом громадянство стривожене щораз частішими бомбовими замахами на державні і публічні будинки. Бомби вибухли в цілому ряді міст — у Вашингтоні, Нью Йорку, Денвері, Сан-Франсіско, Сіятті, вбиваючи або ранивши багато осіб. Сенатор Д. Істленд переконаний, що існує зв'язок між цими бомбовими замахами і комуністичною Кубою, бо кількасот молодих американців і американок, які їздили на „жнвива" до Куби, перейшли там відповідні підривні курси. Дві студентки в Нью Йорку, що втекли з палаючого будинку, в якому стався вибух, належать до організації „Студенти за демократичне суспільство" і також їздили на Кубу.

У своєму зверненні до Конгресу президент Р. Ніксон запропонував програму боротьби з терористами, визначаючи для них гостріші карі включно з карою смерті.

Вуличні заворушення в'яжуться з хвилею страйків, яка переходить через ЗСА. В головніших містах за кілька днів перед латинським Великоднем вибух поштовий страйк, що особливо докучив громадянству і спричинив великі матеріальні втрати. „Хворобовий" страйк летунських інспекторів викликав також значні матеріальні втрати для летунських компаній і поважне замішання в пасажирському русі.

Звернуло на себе загальну увагу відкинення в Конгресі кандидатури судді Карсвелла до Найвищого Суду, запропонованої през. Р. Ніксоном. В голосуванні виявилась невелика різниця — за Карсвелла голосувало 45, а проти 51. В опозиційній акції особливо вирізнявся сен.

В. Фулбрайт. Поновний вибір цього сенатора восени ц. р. стане напевно під знаком запиту.

На тлі всіх цих подій блискучою епопеею була місія „Аполло-13", який на відстані понад двох сот тисяч кілометрів від Землі зазнав страшної катастрофи і лише завдяки високому героїзмові астронавтів Ловелла, Гейса і Свігерта, завдяки досконало розвиненій американській техніці космічних полетів щасливо спустився 17 квітня на води Тихого океану. Чотири дні, коли боролися вони за своє життя, провели все людство в найвищому напруженні. „Такого калібру людей, — писав ньюйоркський „Дейлі Нюз", — маємо ми в Америці подостатку, не зважаючи на всі розмови про наш нібито занепад. Про цей факт наші вороги в світі мусять твердо пам'ятати, коли змовляються знищити нашу країну".

Політична ситуація в Європі

Останнім часом у світовій політиці щораз виразніше виявляється кунктаторський, а в дійсності московський стиль. З тією різницею, що Москва цей стиль стосує раціонально — там, де треба, присипляє ворога і відвертає увагу, а в іншому місці діє блискавично і краде все, що зле лежить. Москва зволікає з переговорами в Парижі, на Близькому і Далекому Сході, але в Чехо-Словаччині, Ляосі і Камбоджі діє не вагаючись.

В Європі висувається на перше місце Франція, яка, спираючись на Господарську Спільноту, на свою політичну націоналістичну доктрину і співпрацю з Західною Німеччиною, стремить до незалежнення Європи, забезпечення їй господарського і оборонного потенціалу. В справі цієї політики відвідав був ЗСА президент Ж. Помпиду, а тепер переговорював певно на ту тему і канцлер В. Брандт.

Західна Німеччина по довшій підготові пробує розв'язати проблеми своєї східної політики, що досі не вдалося Аденауерові і Кізінгерові. Одним із перших кроків в тому напрямі була зустріч Брандта з прем'єром Східної Німеччини в Ерфурті. Про цю зустріч коментатор „Нового Світу" пише: „Дійсний репрезентант Німеччини зустрівся в Ерфурті з московським наймитом, перебраним в одержу маріонеткового прем'єра, Віллі Штофом".

Через мирну коекзистенцію зі Східною Німеччиною В. Брандт зміряє до дальшої цілі, — до об'єднання двох Німеччин, наслідуючи при цьому політику Ніксона у В'єтнамі і взоруючись на переговорах в Парижі. Однак, розрахунки Брандта на зближення з Москвою помилкові: Москва буде без кінця вести переговори з Західною Німеччиною, але — без політичних вислідів. Натомість вона може добитися від Брандта шантажем, брехнею, погрозами визнання де юре Східної Німеччини, без жадної взаємної концесії.

Закордонна політика Еспанії прибирає якись нові, неясні форми. В своїй різдвяній промові міністер закордонних справ Льопез Браво заявив, що головним його завданням буде інтеграція Еспанії в Європі. Якщо союз з Америкою не буде відновлений, то це буде означати, що країна зробила крок в напрямі нейтралізму. Виясниться це у вересні. Майбутнє американських баз залежатиме від обох контрагентів і договір у цій справі мусить бути підписаний перед терміном його вигаснення, щоб не наражувати рівноваги сил на Середземнім морі і в Європі. Щодо Ізраїлю, то Льопез Браво дав зрозуміти, що буде він визнаний тоді, коли визнають його арабські країни. Міністер заявив, що співпраці між Британією і Еспанією перешкоджає справа Гібральтару. Еспанія ніколи не зречеться Гібральтару, хоч міністер признав, що той півострів не заслуговує на те, щоб між Британією і Еспанією точилася за нього війна.

Відповідальність за нову політику Еспанії приписують організації „Опус Деї“, напівмонашому товариству політиків, які діють на засадах не тільки ідеологічних та релігійних, але також і інших пов'язань. У всіх міністерствах „Опус“ має своїх людей на ключових постах.

1967 року Еспанія підписала договір з Москвою про допущення до своїх портів московських траулерів, які є розвідними, телекомунікаційними кораблями. Також цікавим є факт, що міністер Л. Браво, вертаючись недавно з Манілі додому, затримався на довший час на московському летовищі, де 7 годин конферував з представниками Кремлю. Про ці розмови нічого не подано до загального відома.

На тлі загальної тенденції в світі „не дразнити“ Москву приємно відмітити тверду поставу

Петро Кізко

Розмова з Україною

Чверть століття я не бачив України. Чверть століття не ходив по її землі, не чув голосів рідних і знайомих, друзів і подруг. Чверть століття — на чужині. Але я завжди — немов із нею разом, із моїм народом, з рідною та дорогою Батьківщиною. Я завжди стою перед нею, слухаю її голос, ловлю не раз страдні, але героїчні слова: „Сину, я важко поневолена і гноблена, але я — неперодолана й нескорена!“

І я ловлю її слова, немов птиця весняний легіт. Я слухаю її, мою Україну, й мені здається, що я ось стою при телефоні й розмовляю з нею.

Я:

— Добридень, Україно, рідна моя мати,
Вже чверть сторіччя я не бачився з тобою,
Але стою, немов на сторожовій вахті,

геройського народу Фінляндії. У березневих виборах до парламенту комуністи зазнали дошкульної поразки. Значно підсилилась Соціал-Демократична партія, яка разом з коаліційними партіями має в парламенті більшість.

В Італії створено новий уряд під проводом Маріано Румора, члена Християнсько-Демократичної партії, який має в парламенті 366 послів на всіх 630.

На Близькому Сході

На Близькому Сході помітне посилення совєтської військової допомоги. Згідно з інформацією з Бейруту, в зістрілених недавно над Суєзьким каналом 9 єгипетських літаках знаходилися московські пілоти, яким, крім одного, вдалося врятуватися. Це був перший стверджений випадок участі совєтського військового персоналу в боротьбі на Близькому Сході. Дотепер московські пілоти, яких є в Єгипті коло п'яти тисяч, займалися інструктажем єгипетських пілотів. Назагал на Близькому Сході москалі, очевидно, не хочуть починати війну. Ситуація, яка там є, для них найбільш вигідна. Вони займаються ширенням серед арабів комунізму, зміцненням свого військового потенціалу і торуванням дороги до Індії. Тим часом престиж ЗСА на Середземному морі зменшується.

Д-р Михайло Кушнір

БОЛЬШЕВИЦЬКА ФІЛОСОФІЯ

(Продовження)

г) Врешті, розвиток новочасної астрономії довів до цілковитого покинення віри в нескінченність матерії в часі і просторі. Коли йдеться про простір, загальновідомо, що наш всесвіт є скінченим твором, до того ступеня, що навіть обчислено його розміри: діаметр всесвіту, тобто

Живу твоїм життям, твєю боротьбою.
І ти повір мені, що я не є єдиний,
Що тисячі дітей твоїх стоять на службі
Твоїй визвольної справи, Україно,
Усі згуртовані в одній міцній, несхитній дружбі.

УКРАЇНА:

— Добридень, сину, добрий день, кохані діти,
Яка ж для мене радість вас, мов спів, почути,
Яким теплом вогнищем я завжди зігрита,
Коли зі мною весь народ воліє бути!
Коли за кров мою і за мої страждання
Встає на бій з Москвою не лише сам Київ,
Торонто й Лондон українські без вагання
Вже чверть століття йдуть дорогами моїми.

Я:

— За признання — найщирішого подяка,
Ми всі живем твоїми болями й чуттями,
Нас не зупинять заметіль ніяка,
Ми й далі йтимемо тернистими шляхами.

УКРАЇНА:

— Нехай же Бог благословляє вас в дорозі,
Нехай мій голос-клич для нас не стане мертвим,
Кладімо світлий шлях народній перемозі,
Нам дано грязь московську із дороги стерти.
Я кличу вас, синів і доньок-емігрантів,
Йти разом зі мною у важкім змаганні.
Будіть весь світ зі сну, на ноги його ставте,
Зовіть до визвольного бою-поривання!
Нехай ніхто нас обіцянками не манить,
Порожніми парадми нехай не дурить.
Ми потребуємо конкретної допомоги й шани,
А не словесної торохкотні та бурі.
Я кличу емігрантів стати у єдину
Когорту визвольних борців-ідеалістів.
Ви всюди йдіть за рідну Матір-Україну,
Поборюйте усюди клятих комуністів.

Я:

— Твої слова, о, мила Батьківщино,
Немов наказ сприймаю я та ще мільйони.
Ми клянємось перед тобою, Україно:
Завжди стоятимем у визвольних колонах!
Березень, 1970.

найбільша віддаль між двома його крайніми точками, становить 10 мільярдів світлових років. Скінченність всесвіту виникає не з його обмеження в просторі, а з кривини цього простору, загально прийнятої на ґрунті айнштайнівської (узагальненої) теорії релятивності (Пор.: А. С. Еддінгтон: „Поширений всесвіт”; також: П. Йордан: „Фізика 20 сторіччя” — стор. 149).

Відносно часу існує дивний збіг даних геології й астрономії, справджений у десятках обсервацій, який свідчить про те, що всесвіт існує не довше як 10 мільярдів років. Докази такі: а) геологія стверджує, що земля існує не довше як 4.600.000.000 років; б) фрагменти небесних тіл що падають на Землю, доказують те саме про інші небесні тіла; в) рахунок, спертий на обрахуванні втрати енергії в Сонці, дає у висліді, що й Сонце не може бути старше, ніж 10 мільярдів років; г) спектральна аналіза потверджує це саме відносно зір і мряковин; г) врешті з факту „роз'їжджування” мряковин, стверженого на основі теорії Вілліама де Сітера методом Едвіна П. Габля, виникає, що 10 мільярдів років тому всі небесні тіла мусіли знаходитися разом в одній точці (пор.: А. С. Еддінгтон: „Поширений всесвіт”; П. Йордан: „Вік місяця”).

На цьому тлі загальним явищем у новочасних астрономів є введення міркувань над початком світу, сотворенням і т. п. Концепція нескінченної простірної і часово матерії, популярна в ХІХ сторіччі, є тепер також анахронізмом.

Належить завважити, що стоїмо ми тут на ґрунті не філософії, а стислих наук. І так, кристика наук була переведена математично-логічними методами, які так само певні й незаперечні, як інші математичні докази. Електромагнетна теорія матерії, яка усунула матеріялістичний модель, у такій мірі узагальнена фізичально, що до неї можна мати так само мало застережень, як і до теорії Коперніка. Засада Гайзенберга, теорія Айнштайна, астрономічне відкриття про мряковини Габля, теорія квантів Плянка й інші, такі ж певні набутки наук, як теорія Нютона. Немає фізика, який міг би

їх заперечувати. Додаймо ще, що більшість сучасних фізиків боронилась і борониться, як, наприклад, Айнштайн і Гайзенберг, проти руїни їхнього давнішого погляду на світ, яку їх власні відкриття з собою приносили. — але даремно: дослідний матеріал і непоборна математична дедукція накинута революцію поглядів.

Ця революція не валить, очевидно, сама собою большевицькі теорії. Бо філософія, до певного принаймні ступеня, незалежна від вислідів природничих наук, як це переконливо вказує її історія. Але одне все ж таки певне: що інтелектуальна атмосфера, витворена згаданими чотирма фактами — упадок зцієнтизму, матеріалізму і фізикального детермінізму, ствердження скінченности світу впарі із зв'язаною з тим тенденцією до витягання з вислідів природничих наук теологічних висновків — дуже для большевицької постави неприхильна, а може навіть нищівна. Большевизм міг би евентуально бути правдивою філософією, але напевно не має права називатися новочасним поглядом, бо стоїть у суперечности з тенденцією і постановою сучасних природничих наук. А з уваги на те, що большевизм протиставляє поглядові на світ, згідному з тією сучасною тенденцією, погляд, спертий на висліди дослідів природничих наук з-перед 70 років, важко здержатися від висновку, що він — виїнятковно реакційна, відстала, назадняцька філософія.

2. Переходячи до проблеми місця, яке займають большевицькі теорії в розвитку філософії, зустрічаємося з дуже подібним явищем. І тут, як у ділянці природничих наук, зайшла за останні п'ятдесят років така велика зміна, що на погляд багатьох істориків філософії перелім XIX і XX сторіч є початком цілковито нової епохи, яку в протиставленні до новітньої (XVI-XIX сторіччя) називаємо деколи „новочасною” („Взагалі десь біля 1900 року почалася нова епоха в філософії” — Ібервег-Естеррайх: „Начерк історії філософії” — т. IV — 1923 — стор. 313 = Сьогодні ця річ ще більше очевидна. Пор.: Берtrand Рассел: „Проблеми філософії” (1912) = С. Е. М. Джовд: „Вступ до філософії” = Август Бруннер: „Основні проблеми філософії” = Д. С. Робінсон: „Антологія новочасної філософії”. Щоб мати повне уявлення перевороту, треба читати оригінальні твори мислителів, видані по 1930 році). Характерис-

тичною рисою початку цієї епохи є переборення кантизму і наслідків прийняття його залогень. Щоб могли зрозуміти, на чому засновується зміна, мусимо пригадати найважливіші історичні тези Канта й їх історію в XIX сторіччі.

Кант поділив дійсність на непізнавальну річ саму в собі і на емпіричний світ, утворений з допомогою форм а пріорі.

З уваги на те, що річ сама в собі у Канта непізнавальна, залишаються для філософії тільки дві можливості: або досліджування структури емпіричного світу, чи пак явищ, методами природничих наук — або аналіза пізнавчих процесів, які ведуть до пізнання цього світу. Метафізика неможлива, бо має претенсії досягнути речі самі в собі.

Філософія Канта стала підставою для майже всіх мислителів XIX сторіччя, при чому вони поділилися на дві школи: одні, позитивісти, обмежувалися досліджуванням явищ, — інші, ідеалісти, теоріопізнавчими розглядами. У значній більшості філософів була виключена зарівно метафізика, як і теоріопізнавчий реалізм. Посередньо була виключена також філософія релігії, бо Кант — незалежно від головних засад своєї системи — голосив моралізм у теорії релігії, себто зводив її до етики, а зі становища тих засад вважав Бога ідеєю, себто межовим поняттям.

Отже, саме в цих трьох точках кантівські тези були з початку XX сторіччя відкинені європейською філософією: повернулись до голосу метафізика, теоріопізнавчий реалізм і філософія релігії.

а) Метафізика постала незалежно в різних школах; в неонтології, посеред учнів Едмунда Гуссерля (1859-1938 — „Логічні дослідження”, 1900), як Макс Шелер (1874-1928 — головна праця: „Формалізм у етиці і матеріальна етика вартостей” 1913-1916, Мартин Гайдегф (*1889 = „Буття і час” 1927 = „Кант і проблема метафізики” = „Чим є метафізика” 1929 = „Про істоту правди” 1943 = „Вступ до метафізики” 1953), Ніколай Гартман (1882-1950 — головні праці: „Головні зариси метафізики пізнання” 1921 = „Етика” 1926 = „До основ онтології” 1935 = „Філософія природи” 1950 = Гартман настільки цікавий, з моєї точки зору, метафізик, що він є одним із найкрайніших атеїстів в

історії і здецидованим реалістом — боронить, отже, тези наближені до большевицьких; в могутньо розгорненому неотомізмі Р. Гарігу Лягранжа (*1877 = „Бог” — 1950 = „Томістична ситеза” — 1946 = „Філософія здорового розуму” — 1909), Жака Марітена (*1882 = „Інтегральний гуманізм” 1936 = „Про християнську філософію” — 1933 = „Ступні знання” 1932 = „Моральна філософія: історичний і критичний огляд великих систем” 1964); і в незалежних метафізиків, з яких найвизначнішими є Генрі Бергсон (1859-1941, = головні твори: „Творча еволюція” 1907 = „Два джерела моральности і релігії” 1932 = „Спиритуальна енергія” 1919 = „Матерія і пам'ять 1896 = „Час і вільна воля” 1889), Самуїл Александер (1859-1933, = головні твори: „Простір, час і божество” 1920 = „Моральний лад і прогрес” 1889), Артур Норт Вайтгед (1961-1948) = Вайтгед пройшов у своєму розвитку три періоди: в першому займався логікою і математикою, в другому (по першій світовій війні) філософією природи, в третьому (від 1926) метафізикою і філософією культури. Англосаксонський світ вважає його найбільшим мислителем ХХ стор. Головні твори, що заторкують метафізичні проблеми: „Наука в новочасному світі” — 1926 = „Пригоди ідей” — 1933 = „Процес і реальність” — 1929.

Хоча ще під кінець ХІХ сторіччя метафізику вважали виразом назадняцтва і відсталости, сьогодні майже навпаки: велетенська частина філософів признається до неї і плекає її з замилюванням. Метафізика переживає, як видається, один із кращих періодів свого розвитку.

б) Також реалізм віджив унаслідок закинення тези Канта. Він появилася незалежно в німецькому крузі, де обороняють його Ніколай Гартман і інші [тут належало б згадати т. зв. критичних реалістів, з яких найвизначніші: Освальд Кюльпе (1862-1915 = „Основи реалістичного світогляду” 1907 = „Здійснення” 1920 = Август Мессер (1867-1937 = „Почуття і мислення” 1907 = „Віра і знання” 1919; Еріх Бехер (1882-1929) = „Мозок і душа” = „Натурфілософія” = „Гуманітарні науки і природничі науки” 1921; — але це становище назагал сьогодні закинуте, в користь безпосереднього реалізму] і в англосаксонському крузі, в якому до реалізму признається багато визначних

сучасних філософів: Жорж Едвард Мур (*1873 = „Філософічні студії” 1922 = „Принципія етіка” 1929), Берtrand Рассел (1872-1970 = „Наше знання і зовнішній світ” 1914 = „Людське знання: його широчинь і межі” 1948 = „Проблеми філософії” 1912 = „Розслідування значення і правди” 1940), Альфред Норт Вайтгед (1861-1948 = його твори були цитовані вище), Самуїл Александер (1859-1938 = його твори були вже цитовані вище), Чарлі Данбор Брод (*1887 = „Сприймання, фізика і дійсність” 1914 = „Наукова мисль” 1923 = „Думка й її місце в природі” 1929), Джан Лерд (1887-1946 = „Знання, віра й опінія” 1931 = „Проблеми мого Я” — 1917 = „Новочасні проблеми в філософії” — 1928 = „Розгляд проблеми реалізму” — 1920).

Цей самий теоріопізнавчий погляд обороняє неотомізм, на чолі з лювенською школою: Десіре Мерсіє (1851-1926 = „Джерела сучасної психології” — 1897 = „Посібник новочасної схоластичної філософії — 1917-18). Жак Марітен, Р. Гарогу-Лягранж і інші. Сучасний реалізм відзначається в усіх осередках європейської думки тим, що є наслідком переборення кантівського ідеалізму і формулює свої тези куди вникливіше, ніж давній реалізм, а водночас збагачує передкантівський доробок критикою ідеалістичного становища. Щоправда, реалізм не зумів опанувати цілоти європейської філософії, — побіч нього надалі знаменито розвиваються ідеалізм, боронений під кінець життя Едмундом Гуссерлем, різні неокантівські школи, італійські неогегеліянці і т. п. — але окреслювання цілоти європейської новочасної філософії, як ідеалістичної, є в кожному випадку анахронізмом.

в) Врешті третьою рисою новочасної філософії є зацікавлення проблемами філософії релігії. Цей вклад студій, ведених Рудольфом Отто (1869-1937 = „Святе” — 1917), Генрі Бергсоном (1859-1941 = „Два джерела моральности і релігії” — 1932), Т. К. Естеррайхом (*1880 = „Релігійний досвід як філософічна проблема” — 1915 = „Вступ до психології” — 1926), Вілліамом Джеймсом (1842-1910 = „Різноманітності релігійного переживання” — 1902), Альфредом Нортотом Вайтгедом (1861-1948 = „Релігія в процесі розвитку” — 1926 = Вайтгед при-

свячує в кожному своєму творі, написаному по 1926 році, розділ релігії і Богові) і іншими. Філософії релігії присвячуються тепер дуже багато мислителів. В самій тільки Німеччині заслуговують на згадку: Штанґс, Шедер, Ельке, Келер, Воббермін, а особливо один із найвизначніших німецьких логіків, Г. Шольц (*1884 — „Філософія релігії” — 1921) довів до відкриття багатьох правд із ділянки філософії релігії, досі незнаних. І так стверджено, що релігія є загальним явищем; узаasadнено тезу, що релігійне переживання і його предмет відрізняються від інших переживань і вартостей; доказано історичний вплив релігії як майже вирішального чинника в розвитку національних культур. А втім теїзм, який був не до подумання в половині XIX сторіччя, є сьогодні дуже розповсюдженою доктриною: його боронить, наприклад, найвизначніший філософ останніх часів, Генрі Бергсон, побіч нього чоловік англосаксонський мислитель Вайтгед, обороняє його неотомістична школа (Р. Гаріґу-Лягранж, Е. Л. Маскаль) і т. д. Багато цікавих студій переведено також над містикією. Одним словом, атмосфера і під цим оглядом цілковито змінилася.

3. Як представляється на цьому тлі сучасна філософія большевизму? Стосовно першої і третьої справи вона є в найвищому ступені відстає й назадницька. Вона й надалі вперто відкидає всяку метафізику, а її стосунок до релігії докладно покривається з панівними в половині XIX сторіччя зцієнтистичними пересудами. Натомість щодо реалізму, то большевики голосять тезу, яка прийнята тепер багатьма європейськими мислителями; але й ця теза не дає їм титулу до новочасности, бо голошена способом, який свідчить, що большевицькі письменники затрималися на рівні минулого сторіччя. Зокрема вони протиставлять свій реалізм усій не-большевицькій філософії, що є найповнішим анахронізмом, і формулюють цей реалізм примітивним способом, який свідчить про посунення не вперед поза новітній ідеалізм, а назад від нього до найвного становища. Коли візьмемо до уваги разом зцієнтистичне становище большевиків, їх матеріалізм і детермінізм, а також інші космологічні погляди, то система, як цілість, мусить бути оцінена як вираз давно перестарілого і реакційного становища.

Симптоматичним проявом цієї відсталости є

большевицька історія філософії. Вона відзначається передусім тим, що взагалі не визнає існування новочасних філософів. „Філософічний Словник” (що був підставою нашого розгляду), який присвячує Марксові 32 шпальти, Гегелеві 5 шпальт і навіть Платонові 2 шпальти, не дає жадному з мислителів XX сторіччя окремого розділу (гасла). Щоправда, згадано прізвища Генрі Бергсона і Вілліама Джемса, але тільки з вьясненням, що Бергсон, „філософ імперіялістичної буржуазії” „відкриває двері поівцині” і „мракобісєю”, а філософія Джемса „служить теоретичним узаasadненням авантюрицької практики агресивної імперіялістичної буржуазії”. Є також прізвища головних неокантистів, з приміткою, що йдеться про буржуазних ідеалістів. Натомість немає ані одного слова про європейських неореалістів, не зважаючи на те, що є між ними такі знамениті уми, як Н. Гартман і А. Вайтгед — і не зважаючи на те, що вони обороняють у теорії пізнання ті самі тези, які зобов'язують в большевицькій філософії.

Другою характеристичною рисою тієї історії філософії є велетенський наголос, поставлений на доктрини другорядних мислителів з половини XIX сторіччя. Евґен Дюрінґ, Ернст Мах, Людвік Фосрбах і інші докладно обговорені, не кажучи вже про Енгельса, якому присвячено 15 шпальт. Коли порівняємо з цим широку полеміку, спрямовану проти мислителів, так далеко вже приналежних до історії як Джордж Берклі, не кажучи вже про Канта і Гегеля, — тоді відсталість і назадництво большевицької історії філософії наглядно виступають в усій їх яскравості.

Врешті большевицьку історію філософії означає іґнорування Середньовіччя. Схоластиці присвячено в словнику 1/3 шпальти, при чому подається, що „сучасна буржуазна філософія відроджує середньовічну схоластику в цілі теоретичного обґрунтування імперіялістичної політики”; подано теж кілька дрібних нотаток (наприклад, про „реалізм” і „номіналізм”), але ні одного середньовічного мислення не обговорено. Це — становище, яке характеризувало також європейську історію філософії до кінця XIX сторіччя. Понад п'ятдесят років тому, завдяки працям Гайнріха Деніфле, Франца Ерле,

Мартіна Грабмана, Етіена Джільсона, Ф. Пельстера, Й. Коха і багатьох інших, ситуація в Європі змінилася до такої міри, що в ділянці історії середньовічної філософії працюють куди більше вчених, ніж в будь-якій іншій галузі цієї науки, — а немає ані одного підручника історії європейської думки, який — незалежно від становища, яке займає — не присвятив би їй окремої частини, що звичайно дорівнює розділові, який обговорює античну філософію. Погляд, що філософічна думка не існувала впродовж тисячі років, репрезентують сьогодні вже тільки большевики.

Реасумуючи, можемо ствердити, що відповідь на друге питання, яке ми поставили собі на початку цього розділу, випадає теж негативно: немає жадної підстави вважати большевицьку філософію за новочасну і поступову доктрину. Вона є системою, яка спирається на висліді природничих наук і філософії більш-менш з половини XIX століття і стоїть в гострому протиставленні до вислідів сучасної науки і думки, що розвиваються в Європі й Америці протягом останніх 70 років. Це — реакційна і відстала філософія, що намагається загальмувати розвиток думки більш-менш на рівні, досягнутому перед століттям.

Ця реакційність большевицької філософії тим більше вражає, що останніх сімдесят років принесли в Європі й Америці виїмково скорий розвиток. Багато фізиків думають, наприклад, що новий образ всесвіту різниться від клясичного більше, ніж цей останній відрізнявся від передкопернікового. На цьому тлі реакційність большевицької філософії проявляється особливо яскраво.

А тут знову неможливо не звернути уваги на факт, що саме ця перестаріла доктрина, яка судорожно держиться давно закинутих поглядів XIX сторіччя, що їх навіть оборонити не можна, — є предметом обов'язкового навчання в усіх навчальних закладах СРСР. Наслідки цього монополю мусять і під цим оглядом бути катастрофічні для розвитку думки в Советському Союзі.

В наступному числі обговоримо проблему гуманітаризму большевицької філософії.

ПОШИРЮЙТЕ ВІСНИК!

Ждан Ласовський

**

Люди ходили,
Відвідували власні душі,
Які висіли на реях забутих щогол
Атомових кораблів.

Довговолосі привиди топилися
В сірій кислоті життя,
Яке верещало їм
Про завтра, що покажеться
Людям, які відвідують
Власні душі
На реях забутих атомових кораблів
Поторощених щогол.

Чужинче, сповісти Завтра,
Що Сьогодні померло
В неславі.

Життя було обточене в форму пігулки,
Яка породила сталеві мізки,
Що зникали в невидимому
Димі колишнього дня.

Довговолосі привиди топилися
В новознайдених солодоцах смерти,
А вона співала їм
Про вчора, що покажеться
Людям, які не відвідують
Власних душ
На реях забутих атомових кораблів
Поторощених щогол.

Чужинче, сповісти Завтра,
Що сьогодні померло
В неславі.

АНТИКОМУНІСТИЧНА МАНІФЕСТАЦІЯ У ВАШИНГТОНІ

4-го квітня 50.000 осіб демонструвало у Вашингтоні, домагаючись перемоги у В'єтнамі. Маніфестанти маршували Пенсильванською авеню до пам'ятника Вашингтонові, співаючи патріотичних і релігійних пісень. Деякі несли транспаренти з написами проти довозу дітей до об'єднаних шкіл та проти примусової десегрегації шкіл.

Цей похід-маніфестацію організував провідник пресвітеріанської церкви в Коллінгвуді, Н. Д., Карл Мек-Інтасер, який у промові сказав: „Хай ця маніфестація стане зворотним пунктом у світовому хрестоносному поході проти комунізму“.

Демонстрація мала більше число учасників, ніж поліція сподівалася. Преса підкреслює, що „найбільш барвисту групу в поході“ творили члени організації Американські Прихильники Антибольшевицького Бльоку Народів. Маніфестація мала широкий відгомін в часописах, радіо і телевізії.

Софія Наумовиц

„МОСКАЛІ ПРОТИ СВОЄЇ ВОЛІ”

Так назвав свою статтю Дейвід Флорйд, англійський публіцист, якого вважають одним із кращих знавців Сходу Європи. Основою для статті послужила йому книжка Івана Дзюби „Інтернаціоналізм чи русифікація?”, яка 1968 року вийшла в англійському перекладі заходами лондонського видавництва Вайденфілда і Ніколсона. Стаття появилась у великому щоденнику „Дейлі Телеграф”.

Автор починає ствердженням, що в Москві тепер велика тривога з приводу того, що діється в сателітних державах. Ці бо держави творять охоронну смугу перед „західною агресією”, але насправді тут не йдеться про ніяку зовнішню збройну агресію. Далеко більше, як збройного зудару, Москва боїться просочування визвольного-національних ідей.

„Справа в тому, — пише Флорйд, — що за поясом сателітних держав-націй є ще інший пояс націй у самому ж таки Советському Союзі. Він простягається від Балтійського моря до Чорного. Це нації, які перебувають під пануванням Росії, але в яких бажання незалежності завжди ще живе”. І Флорйд вираховує естонців, латишів, білорусів та українців, які разом творять майже четвертину всього населення Советського Союзу. Ці народи Кремль хоче насильно засимілювати і „навіки” закріпити при своїй рабовласницькій, тоталітарній державі.

На Заході, — пише Флорйд, — мало було відомо про те, що діється за залізною завісою, бо легковірний Захід вірив тим публікаціям, що їх масово висилають для лжепропаганди москалі. Отож, думали на Заході, попри необхідне лихомунізм, у Советському Союзі все ж таки вживається „ступових” заходів, спрямованих для ущасливлення людей і народів.

Щойно матеріяли з України, виготовлені фахівцями з різних ділянок суспільного й культурного життя, починають здирати облуду з очей легковірних західних європейців. Добре опрацьовані розвідки з поданням фактів і статистичних даних, взятих з офіційних советських матеріялів, являються першорядним протиаргументом на всі московські брехні. Отже,

стверджує Флорйд, „сьогодні ніхто на Заході не зможе оправдатися тим, що не знає про процес русифікації, який проводиться в немосковських частинах СССР, і рівночасно про силу спротиву йому, зокрема в Україні. Бо книжка Івана Дзюби „Інтернаціоналізм чи русифікація?” — це шедевр політичного писання, який переконає кожну зацікавлену людину”.

Дзюба, — пише Флорйд, — це молодий український письменник і літературний критик, який написав свою книжку під впливом арештів українських інтелектуалів у 1965 році. Він перестерігає комуністичних лідерів, що переслідування „націоналістів” не приносить користі ні самій Україні, ні справі комунізму. В Україні, — пише Дзюба, — можна назвати націоналістом кожного, хто має хоч елементарне почуття національної гідності, кожного, хто цікавиться долею української культури й мови, навіть кожного, хто не зумів задовольнити якогось московського шовініста... „великоруського причепа”.

Фразу „великоруський причепа” взяв Дзюба з писань Леніна. Та й узагалі велика сила аргументації Дзюби в тому, що його оборона прав поневолених народів сперта на писаннях Маркса, Енгельса, Леніна. Він — оборонець ленінської національної політики проти її „спотворення” й „цілковитого заперечення” Сталіним та Хрущовим. І в цьому причина, чому москалі не можуть на ці аргументи прилюдно відповісти, ні запроторити Дзюбу до тюрми. Аджеж він вказує на нехтування політики „самого” Леніна! А це єдиний тепер для москалів авторитет та „ідеолог”!

Флорйд наводить численні приклади насильної русифікації України, що ними рясніє книжка Дзюби, і врешті стверджує, що серед молоді підсоветських країн помітний рух пробудження і обурення на русифікацію. Тому й ставить риторичне запитання: „Яка буде московська відповідь на це? Повернутися до „ленінської освіченої політики” для немосковських народів, — це був би ризик, бо Україна та інші країни підуть слідом Румунії й Чехо-Словаччини. А чи може треба буде Москві зміцнити пресії?”

Так закінчує свою статтю Флорйд. Відповідь на його запитання принесло саме життя: Москва так сильно налякалася „загрози націона-

Степан Женецький

СВІТОВА ВІЙНА В 1970-их РОКАХ?

У той час, коли, здавалося б, усе людство засуджує війну, коли по містах ЗСА відбуваються многотисячні демонстрації з вимогою, щоб американські війська вийшли з Південного В'єтнаму і залишили його на поталу комуністам, коли з усіх сторін чуємо голосні оклики: мир! мир! мир! — деякі далекозорі політики і військові знавці вже починають говорити про третю світову війну, яка має початися в 1970-их роках.

Відомий американський публіцист Дейвід Лоренс пише, що якраз ті пацифістичні кличі та ізоляція ЗСА, якої так прагнуть американські ультраліберали, можуть стати причиною світової війни. Пригадуючи відому аксіому, що історія повторюється, він пише: є познаки, що ізоляціонізм, який опанував був ЗСА у 1930-их роках, допровадивши німецьких нацистів та

лізму", що рішилася на варварський, прикметний їй крок — на насильне здушення свободолюбних тенденцій серед чехів і словаків. Вона рішилася на цей розпучливий крок, хоч знала, що цим викличе обурення не тільки в правих колах Заходу, але й серед її досі вірних союзників — комуністичних партій західних країн.

І сталося те, що ми могли передбачати: волелюбний і ліберальний Захід, який обурювався на придушення свободи в Біяфрі і намагався різними засобами допомогти голодуючому населенню, — у випадку Чехо-Словаччини не міг здобутися на „вмішування у внутрішні справи чужої держави", зате дозволив вмішатися танками й парашутистами Москві, яка швидко „навела порядок" у чужій країні, що саме проти цих „порядків" бунтувалася!

Але ні для нас, ні тим більше для Москви неважливе те, що думає й робить Захід. Бажливе те, що поневолені Москвою народи вже так зненавиділи москалів та їхні „ідеї" й „порядки", що один за одним намагаються вирватися з кривавих пазурів Москви.

Своєю тиранською, давно перестарілою владою, своїм зв'язним шовінізмом Москва припішує свою власну загибель і остаточне звільнення всіх народів, які вона підкорила.

японських мілітаристів до фальшивої оцінки рішучості Америки, знову починає опановувати американців.

Недавно відбувалися у Вашингтоні наради союзників для відзначення 20-річчя Північно-Атлантийського Пакту (НАТО). Деякі промовці на тих нарадах перестерігали проти небезпеки атомової війни, про яку, як нібито неможливу, зневажливо висловлюються деякі американські кола, що з політичних і соціальних причин хочуть повернути оборонні видатки на інші цілі.

На жаль, ті кола, пише Лоренс, недостатньо поінформовані про дійсну ситуацію в світі. І також багато сенаторів і конгресменів вимагають, щоб ЗСА зменшили свою участь і обмежили свої зобов'язання в НАТО.

Західнонімецький генерал Ганс Шпайдель, колишній командувач наземних військ НАТО, ствердив, що сили цієї оборонної організації постійно спадають, у той час, як мілітарна потужність країн Варшавського пакту постійно зростає. Генерал Шпайдель перестерігав, щоб у розбросневих переговорах між ЗСА і СРСР Вашингтон не погодився на заборону для військ НАТО мати ракетну зброю середнього досягу.

Генерал Шпайдель ствердив, що Москва незмінно наставлена на те, щоб поширити комунізм на весь світ і що для тієї цілі спрямована вся її закордонна, культурна й економічна політика. Москва скріпила мілітарно комуністичний бльок своєю окупацією Чехо-Словаччини, невпинно розбудовує свою військову і торговельну флоту, додержується кроку з американською стратегічно-зброєвою технологією, збільшила свою перевагу в ракетах середнього досягу, які загрожують цілій Європі, і піднесла ефективність своєї участі в психологічній війні.

Американський генерал Л. Лемніцер, колишній головний командувач усіх збройних сил НАТО, висловив на тій нараді подібну острогоу.

Юджін Ростов, заступник державного секретаря ЗСА в 1966-69 рр., дав таку оцінку ситуації в сучасному світі:

„Немає способу охорони чи оборони для Європи, Середземномор'я та Близького Сходу без

Анатоль В. Бедрій

„МАТЕРІЯЛИ ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ”

Збірник доповідей наукових конференцій у Нью-Йорку 17.II 1962 та в Рокка ді Папа 18 — 20.X 1963; Наукові Записки Українського Вільного Університету, т. 9-10, 1967-1968; спільне видання УВУ, НТШ, УВНТ та УВАН на пошану Блаженнішого Верховного Архiepіскопа Кардинала Йосифа Сліпого у 30-ліття Єпископських Свячень та 25-ліття вступлення на Митрополітський Престол, за редакцією Володимира Лисва; мовний редактор — С. Глобенко-Волошин. Мюнхен-Рим-Париж, 1969, ст. XXVII + 387, + XXIV таблиці, зміст українською, німецькою, французькою і англійською мовами.

Книга складається з трьох частин: 1) „Релігія в житті українського народу” — другий збірник матеріалів наукової конференції у Рокка ді Папа; 2) „Причинки до історії Української Католицької Церкви між двома світовими війнами” — збірник матеріалів наукової конференції НТШ у ЗСА у 70-ліття Митрополита-Ісповідника; 3) Документи до історії звільнення Митрополита-Ісповідника та Його Ювілеїв.

Перша частина (або Наукові Записки УВУ ч. 9) включає сім доповідей, з яких, однак, лише одна,

власне дві доповіді є на тему ролі релігії в українському народі, а всі інші радше на історичні теми. Перша доповідь на тему „Вселенськість думання, як вияв української церковної дії”, написана о. А. Г. Великим. Автор правильно відмічує: „Москва ніколи не визнавала, не визнає і не буде визнавати українського християнства як партнера в екуменічному діалозі на теми церковної єдності...” (Замітка на ст. 21). Російська імперська „церква” є основною колодою на шляху екуменізму в Східній Європі. Контроверсійним в статті являється питання реалізації екуменізму в Східній Європі. Автор закидає українцям: „Та світ не належить до протестантів чи до тих, хто спізнився, до тих, що не впізнали свого часу”. Насправді є, однак, навпаки. Захід не розуміє тих могутніх християнських сил, які вже народилися в Україні і взагалі на просторі народів, поневолених безбожницьким російським імперіалізмом. Там у боротьбі, у катакомбах, у терпіннях, у переслідуванні росте справжній екуменічний рух, дуже подібний до руху перших християн апостольської доби. Ті люди в Україні жадних діалогів з антихристом не ведуть, мало звертають увагу на формальності,

повної запоруки американською атомовою зброєю та американськими збройними силами. Так ця справа виглядає сьогодні і так виглядатиме в майбутньому. Не треба підкреслювати великої небезпеки, яку для миру являв би собою американський ізоляціонізм. І все ж у ЗСА підносяться голоси, які вимагають зміни американської закордонної політики... Занепокоєні коштами і комплікаціями війни у В'єтнамі, вони домагаються політики загального відступу, включаючи стягнення американських військ з Європи і Далекого Сходу, ревізії військових зобов'язань та політики виминання конфліктів за всяку ціну в усіх частинах світу. Ці голоси не в'яснюють, однак, яким способом можна відвернути війну в таких обставинах або як ми зможемо не вжити атомової зброї на випадок воєнної кризи”.

Великої небезпеки, яку представляв би для миру американський ізоляціонізм, ніхто не в'яснює, — пише Дейвід Лоренс, — як також не усвідомлює собі американський загаль, що атомовою війною буде неминучою, якщо ЗСА не вдасться винайти ефективного способу, щоб не допустити противника до атомової атаки. Виглядає так, пише він, що велика світова криза

прийде в 1970-их роках — саме після того, як ЗСА вийдуть з В'єтнаму. Після того комуністи, яких переконують, що американська публічна опінія змінилась і що ЗСА вже не виступлять в обороні жадної держави в Азії, — закінчать завоювання Південного В'єтнаму. А це буде початком комуністичних агресій в інших країнах. Чи червоний Китай і СРСР діятимуть разом, чи як окремі агресори, годі передбачити, але вже тепер можна сказати, що остаточне відтягнення ЗСА з Азії може спричинити цілий ряд конфліктів, які, дуже правдоподібно, доведуть до світової атомової війни.

Хто в 1941 році думав, що Японія несподівано нападе на Перл Гарбор і знищить значну частину американської флотії?

Світова війна — це страшна річ, — пише Дейвід Лоренс, — але безвідповідальні диктаторські уряди втягнули Америку до двох попередніх світових воєн. Отже, єдино логічною є політика розбудови оборони, якою вона не була б коштовною. Бо, тільки маючи могутні оборонні сили, Америка зможе відвернути несподівану атаку і знищення десятків мільйонів людей.

а Христову вселенність реалізують любов'ю, активною дією проти сил антихриста, прагнучи знищити протилюдський невірний колоніалізм, розвалити народовбивчу тюрму народів. Справжньою вселенською Христовою Церквою є та Церква, яка є разом з поневоленим українським народом і активно у безкомпромісній революційній боротьбі змагає до національного визволення цього народу і відновлення української християнської суверенної держави, а не та Церква, яка на своїм соборі приймає висланців російської злочинної і народовбивчої „Церкви” і вважає це „важливою екуменічною дією”. (Ст. 4). Екуменізм в Україні постійно проявляється, але він впливає з християнських надр української нації, а не з угодово-опортуністичних міркувань якихось там політичних інтересів окремих ватиканських дипломатів, що торгують долею поневоле-них народів з імперською Москвою.

Дуже цінною є стаття Д. Бучинського на тему „Богородичний культ в українському письменстві”, яка виявляє важливий аспект української духовності і релігійності, потужну силу християнства в українському народі.

Вартісними причинками до української історії Церкви є статті о. М. Ваврика „Кардинал Ісидор” і о. І. Назарка „Іпатій Потій”. Кардинал Ісидор працював над приєднанням української Церкви до унії в зв'язку з Флорентійським собором і став „предтечею митрополита Потія й Берестейського собору 1596 року” (ст. 51). Проти нього, однак, „виступає войовничий церковно-державний націоналізм, що вкладається у формулу Москви — Третього Риму” (ст. 54). Ми сказали б радше не націоналізм, а шовінізм і імперіялізм. Кардинал Ісидор і царгородський унійний патріарх Мамма „ясно поставили першенство Києва над Москвою... У час, коли в Москві в єпископську присягу була вложена обітниця не приймати іншого митрополита, як лише поставленого при московській катедрі, це була виразно підкреслена збоку цих ієрархів — останніх представників Флорентійської унії — вищість старого митрополитичого Києва над Москвою і всією Східною Слов'янщиною” (ст. 56).

У статистично-хронікальному огляді УКЦ в Канаді опрацьованому В. Казимірою, є дуже багато фактів, але проєкція УКЦ в Канаді подана надто ексклюзивно, себто не як частина всієї української еміграції. Зокрема разить таке перестаріле твердження про характер української еміграції: „Коли в Канаді українське життя в першій мірі зосереджується при церквах, то у ЗСА воно себе виявляє в асекураційних установах”... (ст. 59-60). Такий стан був кілька десятиліть тому, але ніяк не є віддзеркаленням сучасності при великому здиференційованні культурного, політичного, професійного і навіть економічного життя української спільноти в ЗСА. Перестарілий погляд автора помітно ще й в цитаті з одного канадійського щоденника: „Рух населення з фарми в місто завдав і далі завдає нам шкоди” (ст. 70). Таке твердження віддзеркалює віджилий комплекс національної меншовартості, згідно з яким

українці вважалися етнічною групою, що не дорівнювала державним націям.

Стаття В. Федорончука „Понтифікат Івана XXIII” не багато має спільного безпосередньо з історією України, хібащо виявляє протиукраїнські заходи Ватикану нав'язати співпрацю з російською комуністичною імперією. Автор цитує кардинала Леркаро з Больонії: „Ми стали перед новим знаменним фактом, перед зміною настанови, що, здається, сталася в Кремлі щодо Католицької Церкви” (ст. 108). Це твердження виявляє незнання цим достойником італійської Церкви суті комуністичної імперіялізму. Автор безкритично представляє ватикансько-московські зносини в площині католицько-комуністичних ідеологічних відносин, ігноруючи проблему російського колоніалізму й імперіялізму супроти України, шовінізму і народобивства, що є іншими поняттями й вартостями, ніж комунізм, і в оцінці українського автора не сміють бути замовчувані, хібащо він „не хоче бачити сам” цих явищ. Проте, автор влучно відмічує, що Папі Іванові XXIII йшлося про „міжнародне відпруження”, „утримання миру”, „нормалізування дипломатичних стосунків Апостольської Столиці з комуністичними державами”, „найвищі всесвітні інтереси Церкви”, а не поборювання, і то безкомпромісове, комунізму, російського шовінізму, експлуатації людини і націй російським колоніалізмом, допомога Воюючій хрестоносній Церкві, Церкві в катакомбах, і не подача допомоги українським, білоруським, вірменським християнам.

Автор не зовсім розуміє суть російської політики супроти Ватикану: „Кремль хотів, між іншим, досягти і таку свою політичну ціль: перешкодити, щоб Собор у якийсь спосіб засудив комунізм або принаймні переслідування Церкви в сфері його панування” (ст. 95). Безмірно важливішою ціллю московської політики є збереження російської „єдинонеділимий” імперії. Автор взагалі не згадує російського імперіялізму, а вживає облудних, несуттєвих термінів як „советський бльоки”, „советський прем'єр-міністер”, „комуністичні держави”, „советські республіки”, „советське проникання на Заході”. Такого роду принизливий панегірик, замість відважного обстоювання прав поневоленого російськими імперіялістами українського народу, приносить нам ведмежу прислугу.

Чи не найціннішим вкладом в історію УКЦ є розвідка о. І. Хоми п. н. „Церковне об'єднання з апостольським престолом на терені сьгоднішньої Крижівської єпархії в 1611 р.” Подано безліч маловідомих фактів, які, зокрема, важливі для пізнання української еміграції на терені т. зв. Югославії.

Друга частина книжки розпочинається „Нарисом Українського Богословського Наукового Товариства” В. Янова. Це — цінний причинок до історії УКЦ, зокрема до висвітлення постаті Блаженнішого Митрополита Й. Сліпого. Насувається думка про велику актуальність перевидання більшості теологічно-філософських праць ВНТ, цього великого інтелектуального доробку, який сьогодні є майже недоступний. Дуже цінною є детальна бібліографія видань УБНТ.

Проте, не є переконливими деякі міркування автора щодо генези ВНТ. Чи справді в українських католицьких колах переважав погляд, що проти наступу польських імперіялістів на УКЦ „найкращим засобом була наукова аргументація”? (ст. 143). Чи ствердження: „програна війна з усіма її політичними наслідками перекреслила в значній мірі попередні культурні надбання...” (ст. 141) привела справді в церковних колах до висновку, що вся енергія віри, інтелекту та дії українських християн має бути звернена на змагання до відновлення втраченої держави? Чи провід УКЦ дійсно вважав, що „на рубежах української церковної провінції постала комуністична держава” (ст. 142), а не відновлена народобивча і шовіністична російська імперія; і що замало воювати проти воюючого атеїзму, але треба ще воювати проти російського тоталітаризму, денационалізації, геноциду, невірництва, терору, месіанізму? Не відповідає правді твердження автора, що журнал „Богословія” був „у той час єдиним українським постійним науковим журналом на Західно-Українських Землях та на еміграції” (ст. 176). В той час безперечно найбільшим науковим журналом був „ЛНВ” і „Вістник”, незалежно від того, чи це комусь подобається, чи ні.

Вартісну історично-біографічну студію про „Митрополита Йосифа Сліпого, як ректора Духовної Семінарії і Богословської Академії у Львові”, написав В. Ленчик. Спогад В. Казимира п. н. „Митрополит Йосиф (Сліпий, Коберницький-Дичковський)” з років 1939-1944 — це, безперечно, не є матеріал науковий, але написаний він зворушливо й реалістично. Автор відмічує „переконання в ідеалі призначення УКЦ бути посередницею між Вселенською Церквою і православним Сходом... безмежну любов до рідного народу і прадідівського обряду” нашого теперішнього Верховного Архiepіскопа (ст. 252). Однак, він неправильно розуміє природу „Советського Союзу”, бо говорить про польських і німецьких завойовників, але ніде не говорить про російських завойовників, лише про „советське військо”, „прихід большевицького режиму” (насправді це було колоніально-імперіальне завоювання і поневолення України), про якусь „советську”, а не російську окупацію, так немов можливо, щоб сама форма ладу могла існувати без нації.

Дуже важливою і відповідальною є стаття о. П. Хомина п. н. „Ідея єдності Церкви в праці та змаганнях Кир Йосифа, як вченого і владика”, якого автор заслужено називає „національним Світочем і Мучеником”, але, з другого боку, безпідставно понижує Блаженнішого, пишучи: „не був він ворогом окупаційної влади, ні її „Русской Православной Церкви”, бо на це не дозволяв йому його сан. Він ставився льояльно до тієї влади, намагаючись знайти з нею якийсь „модус вивенді”... (ст. 262). Ці твердження не відповідають правді, бо наш Митрополит піддержував ідейно-морально УПА та взагалі український визвольний-національний рух і гостро засуджував російський колоніальний імперіялізм. Причина його ув'язнення була не лише у вірності УКЦ, як думає автор (ст. 269), а у

вірності Христові, УКЦ і українській волелюбній нації. Зрештою сам автор на ст. 281 пише, що окупант запропонував Блаженнішому „православну архисрейську митру і тріюмфальну інтронізацію на одну з кафедр Московської Православної Церкви за ціну зради своєї Церкви і своїх національних ідеалів”.

Остання стаття — це „Митрополит Йосиф Сліпий як науковець-богослов”, написана о. М. Солов'єм. Ця цінна студія виявляє не лише науковий капітет Митрополита, але й його світогляд як українського християнського науковця, який є великим прихильником св. Томи з Аквіну.

Третя частина обіймає ряд документів у зв'язку з акцією для звільнення Митрополита-Ісповідника з імперіального заслання. Книга закінчується біографічними довідками про авторів. Усі світліни представляють життєвий шлях нашого Митрополита-Кардинала від хвилини його висвячення в 1917 році аж по 1967 рік.

АНТИЛЕНІНСЬКА ДЕМОНСТРАЦІЯ В ТОРОНТІ

З ініціативи Товариства Советсько - Канадійської дружби відбулося в Торонті, в Канаді 4 квітня святкування 100-річчя народження Леніна. Участь у бенкеті, що відбувся в Норт Торонто Меморіал Гарденсі, взяли амбасадори ССРСР та Чехо-Словаччини з Оттави — В. Мірошниченко і Матоніа та представник Куби.

Протестаційну демонстрацію влаштували етнічні групи, що походять з уярмлених Москвою країн. Найбільшою була українська група — понад 300 осіб. Переважала студентська молодь, що її організатором був Український Студентський Клуб з Торонтського і Йорк університетів під проводом Я. Заяця.

Демонстрація мала бурхливий характер. Гостей, що поспішали на бенкет, обкидали гнилими яйцями й помідорами. Хтось кинув перед будинок димову бомбу. Спалено червоний прапор. Амбасадори ССРСР і ЧСРСР та представник Куби дісталися до залі бічним входом. Для їх охорони стягнуто понад 70 поліцаїв.

Члени англійського антикомуністичного товариства Е. Бурке Сосайті заздалегідь закупили квитки на бенкет і під час тосту на честь Леніна зчинили шум. Постала метушня, бійка. Кагебісти, охоронці советського амбасадора, били демонстрантів пляшками, кулаками. Одного з демонстрантів поранили.

Закінчено демонстрацію відспіванням національних гимнів — українського і канадійського. Опісля в університеті відбулася зорганізована Українським Студентським Клубом пресова конференція. З'ясовано представникам преси, радіо і телевізії мету демонстрації, роздано інформативний матеріал. Голова УСК сказав, що українські студенти не співпрацюють з Бурке Сосайті і брали окрему участь у демонстрації.

ЩЕ ПРО ПСИХОЛОГІЧНУ ВІЙНУ

Психологічна війна, яку веде окупант проти поневоленого народу, триває не раз сотні років, якщо нема нагоди визволитися скоріше. Знан-ня законів такої війни може допомогти понево-леному народові протиставитися з більшим ус-піхом, як розраховувати на припадок, інстинкт чи часом безглуздий зрив. Наші повстання в минулих віках здебільша не мали успіху: на-малому чи більшому терені розбили ворога, попалили панські палати і... не знали, що ро-бити далі. Це були не революції, а бунти. Державо-окупант має звичайно відчуття вікової тягlosti, має правлячий апарат і засоби при-боркувати непокірливих. Вона навіть може й не постіпати покінчити з бунтом. Все робить п'я-ново, щоб мати повний успіх.

Інакше з державою, сила якої спирається на теорію, грабунку, безправ'я і неоправданому по-чутті вишости. Вона не може бути доготовля-ною, і ця істина є корисною для поневоленого народу. Тоді нагод визволитися багато біль-ше, як вибороти свободу від упорядкованої, спертої на такі чи інші ієрархії ворожої дер-жавної системи. На основі цього можемо при-пускати, що від Москви маємо запевнені шанси здобути свободу.

Між поневоленням народом, що прагне свобо-ди, і зробиначником відбувається незвичайно пов-чальна гра сил, над якою варто було б перево-дити особливі студії. В той час, коли загарбник може спиратися тільки на збройну і матеріаль-ну силу, поневолений народ, не маючи таких засобів, посідає моральні сили, що є основою кожного політичного успіху.

1. Настають часи, коли поневолений народ втрачає моральну силу, не витримує духово на-тиску і вже не бачить ніяких можливостей виз-волення. Потребуючи спокою без жерств, люди, ставши на ґраніці біологічної видержливості, байдужніють і беззаперечно виконують накази чужої влади; щобільше — стараючись догодити окупантові, виступають навіть проти влас-них національних інтересів. І з десятиками ро-кми окупантові, виступають навіть проти влас-них національних інтересів. І з десятиками ро-

Такою є гра сил між обома сторонами. Буває, що порабований матеріально і духово народ відживає за короткий час і змушує ворога по-ступитися хай тільки про людське око. Зважмо, що Москва не мала вже можливості після на-ших визвольних воєн створити нову Малоро-сію чи Юго-Западный край. Україну мусіла на-звати Україною, і навіть нечуванний в історії ма-совий терор Сталіна не змінив ситуації. Після другої світової війни, в часах не меншого теро-ру, а тепер тотальної русифікації, московський окупант має ще більші труднощі з нами. Нова генерація втратила страх перед терором. Борот-имуться поспішуватися коляборантами, які на низьких і високих становищах виконують те, що мусять, але напевно некорре почувують се-бе у своїй шкурі.

Ми є нині в стадії нації нищеної, нації зране-ної. Русифікація розкладена на десятирки років, але в її остаточний успіх не вірять навіть волю-дарі у Кремлі. Зрачений організм вразливий на-їде, якщо вони не вповні абстракції. Нині місія свободи є справою цілком реальною, і це розу-міє кожний. Отже, час треба використати, бо її ворот його використав. І в цьому періоді

РОЗПОВІДЬ СОВЕТСЬКОГО ШПИГУНА

Один із найбільш поширених у світі місячників — „Рідерс Дайджест” у квітневому числі заповів сенсаційну публікацію під назвою „КГБ”. Щоб зібрати матеріяли для цієї книжки гурт редакторів і журналістів протягом двох років збирав інформації на всіх континентах про цю найбільшу в усіх часах таємну советську терористичну організацію. Вони перестудіювали тисячі статей у понад 140 американських і закордонних часописах, використали численні документи політичних еміграцій з ССРСР, Департаменту Іміграції та ЕфБіАй, а також чужинецьких установ безпеки.

„Від грудня 1968 року, — пише редактор Джан Баррон, який написав цю книжку, — ми приватно розмовляли з понад 200 чужинецькими розвідними старшинами, дипломатами, поліційними службовцями і жертвами кагебістів. Що більше — ми провели тижні тут і закордоном з 50-ма особами, які найкраще знають советську розвідку — її колишніми старшинами

єдиною ціллю для нації є власна незалежна держава, а не, як колись, федерація. Сьогодні ніяка ідея спільности з Москвою не є актуальною. Клич державности вже не треба нікому пояснювати в Україні. Це єдина розв'язка проблеми. Тимчасовість стосується Москви, а не України.

Ідея державности не є утопією, коли існує „захальна література”, коли одверто пишуть про проблеми України молоді українські патріоти. За свої слова вони втрачають здоров'я і життя, хоч могли б залишатися „громадянами УССР”, як мільйони інших. Вони не мають страху, бо проблема української державности дійсно не є утопією.

Не можемо вимагати, щоб у час „мирної коекзистенції” Україна стала у вогні повстання. Але відомо від людей, які їздять на батьківщину, що про це широко говориться. І відомо також, що люди, які живуть „нормальним життям”, відчують засоромлення, що вони не здібні діяти так, як вище названі патріоти-борці. Однак, при відповідній нагоді можемо сподіватися на всенародний зрив, а тим самим на остаточний успіх, на власну незалежну державу.

і агентами. А тому, що ці люди бояться помсти, зустрічі з ними відбувались у незвичайних обставинах: одна з них — на кораблі між Данією і Норвегією, друга — у лісі в околицях Відня, третя — на безлюдному березі Атлантичного океану, четверта — в горах Мехіко . . .

Виследи всієї цієї праці, стверджує її автор — розючі відкриття міжнародної підривної акції, що її на найширшу скалю веде велетенський поліційний апарат в самому ССРСР, в інших комуністичних, нейтральних і ворожих країнах. Руку КГБ, пише він, ми бачили, наприклад, у кубинській ракетній кризі і у війні 1967 р., на Близькому Сході, в Африці, в Латинській Америці, в Азії; бачили її в намаганні ошукати де Голля і боннський уряд. Наведені в цій книзі численні факти публікується вперше.

У розділі „Вишкіл советського шпигуна” читач знайомиться з надзвичайно складною процедурою підготовки агента КГБ Карла Туомі для роботи в Америці.

Про існування хвиль позитивних і хвиль негативних знаємо не тільки ми, знає напевно і ворог. Тому він діє засобами беззаконности й несправедливости. І саме проти тих засобів, на яких спирається московська імперія, виступають нині українські патріоти. Власне в цьому найбільш розумний сенс, в цьому найсильніший удар по Москві!

Історію завжди вирішували екстремі: добро і зло, життя і смерть. В нашій історії такими екстремами були ще борці проти Москви і раби, московські слуги. Боротьба йде далі. Символами української нації є пам'ятки культури. Москва їх нищить. А знищені символи свободи як найвищі цінності нації переходять у духову сферу, де вони незнищенні.

Москва боїться України. Доказом цього є хоч би заяви визначних політиків Європи про те, що причиною мілітарної окупації Чехо-Словаччини був страх Москви перед свободолюбними силами України. Нині ми в корисній ситуації: московська імперія переживає часи перед повним упадком. Негативна хвиля вже не наляже на Україну.

СКЛАДАЙТЕ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД!

Колишній вояк советської армії, що перейшов із своїм батальйоном з глибини Росії до Берліну, він після війни вивчає англійську мову в Інституті чужих мов у місті Кірово, де одружується з студенткою того ж інституту. Місцева КГБ, визначивши Карла Туомі як свого майбутнього агента, шантажує його і затягає в свої сіті. Перейшовши довгий період „випробування”, він опиняється в Москві, в школі шпигунів.

**

„... Заходьте, — сказав полковник Поляков, — подивіться на своє нове помешкання”.

„Апартмент” складався з великого, елегантно умебльованого „лівінг-руму”, оздобленого східними килимами кабінету, ідальні, спальні, американського типу кухні і модерної ванни. У кабінеті в кутку стояв кіноапарат, на стіні висів екран для перегляду американських фільмів, при стінах на полицях мерехтіли яскраві обкладинки повістей Гемінгвея, Твайна, Лондона, Стайнбека, Драйзера, а на робочому столі лежали свіжі примірники „Нью Йорк Таймсу”.

„Сьогодні нікуди не виходьте, — сказав полковник. — Вас дехто відвідає”.

Шпигунського ремесла навчали Туомі декілька інструкторів: Алексій Галкін, що вісім років працював як шпигун в Нью Йорку, Файна Солазко, дочка приділеної для обслуги членів советської делегації при ООН „куртизанки”, градуантка Колумбійського університету, яка мала навчити Туомі відповідних манер, познайомити з деталями життя й поведінки пересічного американця і вдосконалити його англійську мову; ідеологічний інструктор, який мав навчити його узгоджувати шпіонаж з наукою Маркса-Леніна, і ще двоє, про яких він не згадує, що мали знайомити його з тайнописом, мікрофотографуванням, радозв'язком, відчитуванням кодів, поінформувати про способи контактування з іншими советськими агентами через „сплячі точки” в різних частинах міста, де мусів він залишати свої кодовані звіти, писані невидимим чорнилом.

Інструктори відвідували Туомі щодня від 9 години ранку до 5 години вечора. Всі вони були досвідченими старшинами розвідки, що в той чи інший час працювали в Америці. Особою, що навчала Туомі „філософії розвідки”, був

гарний з вигляду бльондин, разючо подібний до американського євангелиста Біллі Грегема.

„Людство в його теперішньому і майбутньому, — казав цей інструктор, — ви мусите уявляти, як величезне тіло, яке потребує хірургічної операції. Ви не можете зробити цієї операції, не порушивши деяких тканин, не проливши крові. Подібно і в розвідці: ми час від часу мусимо усувати деякі індивідууми, які є шкідливими наростами на організмі людства. Інколи мусимо вдаватися до неприємних актів, як, наприклад, викрадання і фізична ліквідація окремих осіб. Але всі ці акти, які сприяють історії і соціалізму — моральні акти”.

Про безпеку і легкість для советського агента подорожувати по Америці він казав: „Якщо ви хочете кудись поїхати, ви просто сідаєте в авто, автобус, поїзд, літак і — їдете. Ніхто вас ні про що не питатиме”.

„Чи має це щось спільного з капіталізмом?” — питав Туомі.

„До певної міри, — відповідав інструктор. — Так само, як феодалізм мав своє місце в історії, мав його і капіталізм. Але його час уже минувся. Американська економіка завдячує свою потужність трьом факторам, які не мають нічого спільного з капіталізмом: величезні природні ресурси Америки, територія, на якій протягом майже сторіччя не було воєн і — Америку заселяють нащадки ініціативних, енергійних людей, які прибули з Європи”.

Кожний інструктор перестерігав Туомі проти надмірного вживання в Америці алкоголю і проти захоплення жінками. „Ми вкладаємо у вас, — казали вони, — занадто багато грошей, щоб ризикувати провалом. І також не марнуйте часу на розшукування людей, які нам симпатизують. Їх там порівняно мало, і ми маємо інші засоби їх знаходити”.

Проте, вони наполягали, щоб Туомі нав'язав якнайширше коло знайомих і радили для цього частіше відвідувати церкви і клуби, такі, як, наприклад, ротарів. Найліпші вигляди для шпигуна мають люди, — казали вони, — „з прихованими проблемами”: ті, що захоплюються газардовими іграми, надуживають сексом і алкогольними напоями, ті, що гостро потребують грошей. „В Америці людина може мати гарний будинок, розкішні меблі, одяг і все ще не задоволена, бо вона знає інших людей, які

мають ще більше і ще краще. Цим людям ви мусите простягати „помічну руку”, щоб вербувати на шпигунську працю. Щойно вони ту руку приймуть, вони залишаться з нами на все життя”.

Туомі досконало опанував професійну термінологію советської розвідки. Він уже знав, що „центр” означає московську головну квартиру КГБ, „плавати” означає подорожувати, „недуга” — арештування, „мокре діло” — убивство, „черевики” — фальшивий паспорт, „сусіда” — найближчий агент і т. д.

Якось у незвичайний час з’явився до Туомі заклопотаний Галкін і заявив, що його трирічний курс навчання має бути скорочений, бо „відносини з Америкою загострюються”. „В разі війни, — сказав Галкін, — на таких людей, як ви, ми будемо покладатись”.

Так, закінчивши прискорений курс, Туомі успішно склав іспити перед комісією експертів і вилетів у пробну двотижневу подорож по Західній Європі, вдаючи з себе американського туриста. Цей іспит він також склав з повним успіхом.

Для Туомі виготовили в „центрі” найдокладнішу „легенду” — біографію його як американського громадянина, яку він мусів досконало вивчити. Там були тисячі деталей, імен, дат, подій, які він мав запам’ятати і по приїзді до Америки особисто оглянути всі ті місця, де будь-коли „мешкав”.

„Перші місяці будуть для вас критичні! — перестерігав його Поляков. — А найбільшою потенціальною проблемою для вас буде Інтернел Ревеню Сервіс, яку в „центрі” повністю не розв’язано. Тож ні в якому разі не здумайте в справі податків цю інституцію відвідувати. А якщо одержите запрошення з’явитися — негайно скомунікуйтеся з нами”.

Одного разу полковник Поляков, ніби між іншим, запитав Туомі: „Чи приходилось вам колинебудь убивати людину?” — „Напевно не знаю, — завагавшись, відповів Туомі, — можливо під час війни...” — Ні, я не про те, — продовжував Поляков, — я питаю, чи придилось вам підійти до людини, яку ви знали, подивитись їй в очі і вбити?” — „Я не вбивця, якщо це ви маєте на думці”, — враз вихопилось у Туомі. — „Я не питаю, чи є ви убивця, — холодно промовив Поляков, — я питаю, чи

маєте ви досить відваги, щоб бути советським патріотом. Припустімо, що ця людина — американець, росіянин, будь-хто, своїм існуванням загрожує нам. Чи можете ви цю особу усунути? Тепер ми маємо прилад, який не залишає жадного сліду. Отже, питання залишається: чи зможете ви виконати свій обов’язок?” — „Я завжди виконував свій обов’язок! — сказав Туомі урочисто. — І думаю, що завжди зможу виконати!” — „Це відповідь, яку я хотів почути. Ми мусимо бути спроможні зліквідувати будь-кого, якщо це потрібно. Ніхто проти цього не забезпечений!”

І тоді Туомі зрозумів, що він також може бути зліквідований...

**

Туомі вилетів із Москви з трьома фальшивими паспортами на три різні прізвища. В Канаді він знищив перший паспорт, а коли переїхав кордон Америки — знищив другий паспорт. В Нью Йорку зареєструвався в Джордж Вашингтон готелі і, щоб налагодити комунікацію з Москвою, знайшов у Квінсі й на Бронксі в умовленому місці дві „точки” — під мостом підземки та в телеграфічному стовпі — і залишив там свій перший звіт. Ніхто, здається, ним не цікавився. За два дні він відібрав в одній із „точок” відповідь із Москви: „Вітаємо з щасливим прибуттям. Всього найкращого. Шеф”.

Після того Туомі вирушив у подорож по Америці, щоб особисто оглянути всі ті місця, де згідно з „легендою” він жив і працював. В Мілвокі він зупинився в мотелі, поснідав і вийшов на прохід.

„Містер Туомі, ми хотіли б з вами поговорити!” — почув за собою голос.

Він оглянувся. На нього пильно дивились два атлетичної будови молодих чоловіки — такі самі детективи ЕфБіАй, які він не раз спостерігав на американських кінофільмах. Одного з них він бачив у поїзді, коли їхав з Канади.

„Хто ви?” — запитав.

„Містер Туомі, я думаю, ви розумієте, хто ми”, — відповів один з детективів.

Туомі живе тепер в Америці. Цю історію сам він розповів авторам книжки „КГБ”.

В. Золоторіг

Вол. Гаврилюк

Виставка картин Ждана Ласовського в Торонті

Світ мистецтва не є світом
безсмертя, це — світ метаморфози.

А. Мальро

Якщо це справді так, як твердить Мальро, тоді ми є свідками такої саме метаморфози, до речі, дуже видатної, може й кардинальної в історії перетворень мистецької експресії. Питання, що пов'язані з усією метаморфозою, це сьогодні основний мотив дискусій на теми мистецтва між тими, хто заступає різні, протилежні погляди на це питання, яке можна назвати просто питанням абетки мистецького письма. Як писали, як пишуть, як писатимуть свої картини майбутні мистці? Чи наспіває доба нової мистецької стилістики, зумовлена винахідницьким генієм нашого неканонічного, ворохобного і тривожного часу?

В чому ж по суті справа? — питається пересічна людина, спантелічена явищами, в яких не розбирається. Чому те, що смакувало людству тисячі років, відкидає наша молода мистецька генерація? Чи це тільки шукання нових наркотиків, щоб, знайшовши їх, заспокоїти ними роздратовану нез'ясованими прагненнями яву — і це все? Чи може це один із органічних процесів культури й цивілізації в повній історичній послідовності?

Мистецтво, яке, можливо, назавжди відходить у музейну сутінь, можна поза всякими термінологіями визнати як ілюстративне.

Без сумніву, існує значний формалістичний діапазон, наприклад, поміж картиною Івасюка „В'їзд Хмельницького до Києва" і Сезановими „Грачами", а все таки характер ілюстративний і тут і там незаперечний. Відомі французькі мистці Енгр і Делякруа теж в цьому сенсі не так помітно віддалені, хоч, скажемо, графічна структура їхньої композиції має свої особливості, які колись педантично розглядалися, як стилістичні характеристики т. зв. класичності й романтики.

На цьому слід припинити даліше розгортання цієї теми, що стала вже майже постійною увертюрою до розважань про модерні мистецькі течії, до речі, до розважань про найпомітнішу з них, цебто про мистецтво афігуративне чи абстрактне. А втім, чи може існувати абстракція в речовій проєкції, а такою є мистецтво за всякою ймовірністю, мистецтво взагалі. Очевидно, що відповіді на це питання слід шукати таки в самому мистецтві, в тому мистецтві, яке вириває на наших очах як нове об'явлення в еволюції сучасної культури. В мистецьких галеріях, у виставкових павільйонах йому приділено сьогодні репрезентативні позиції.

Самозрозуміло, що й молоде покоління українських мистців поза межами України (а може й в Україні, бодай у межах режимових можливостей) включилося в

цю мистецьку течію, в амбітних пошукуваннях за новими засобами творчого самовияву.

Старше покоління спостерігає цю зміну із зрозумілою драматичною тривогою, з деякою дозою недовір'я і з цілим комплексом застережень. Адже це не просто переставитися з канонічних позицій на ті, нехай овіяні чаром винахідництва і переключитися на виключно новаторські.

Це не так легко випалити спадок традиції у власній психології, що береже цей спадок як святощі не тільки мистецькі, але зі значно глибшою символікою, важливішим значенням.

А ось перед нами виставка картин молодого мистця Ждана Ласовського, одного з тих сміливців, що, не зважаючи на упередженість та всі перепони, з якими зустрічаються новатори, зокрема в нашому суспільстві, відважно прямує раз наміченим шляхом у хвилюючій своєю таємністю країні мистецької новизни. Спонтанний характер мистецтва Ласовського незаперечний, а також подивудітна елегантна віртуозність технічних засобів, якими так легко послуговується він у своїх навіяних оригінальною поетичністю композиціях. Якусь дуже свосвідну і тільки йому притаманну візію передає Ласовський у серіях картин, формованих неначе в трансі. Мистець творить ніби той медіум — матеріялізує психічні положення і переносить їх на матеріяльну поверхню. Божа іскра, яку називаємо талантом, в цій обдарованій молодій людині сяє повним чару сяйвом.

Цих декілька думок, кинених з приводу виставки, влаштованої в Торонто нашому мистцеві, де виставлено 95 творів виконаних гвашем, тушем і акварелею, закінчимо кількома голосами наших молодих мистців і студентів мистецтва, записаних у пропам'ятній книзі:

„Виставка цікава. Одна з найбільш цікавих, що їх влаштовувано в нашому суспільстві. Ор. Новаківська".

„Приємно вітати у Торонті молодого мистця Ждана Ласовського. Ця виставка показує, що українці матимуть в короткому майбутньому великого мистця... П. Сидоренко".

„Виставка картин Ж. Ласовського прекрасна, дуже цікава, глибоко захоплююча. Дуже приємно, що українці Америки й Канади мають такого талановитого і видатного майстра образотворчого мистецтва. Бажаю Вам, п. Ласовський, нових успіхів в творчій роботі на користь народу, з якого ми вийшли... А. Головачук".

Голоси ці промовисті тим, що в нашому молодому поколінні нове мистецтво, в даному випадку репрезентоване Жданом Ласовським, закріплює беззапечно свої позиції.

ЧИТАЙТЕ,
ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ,
ПОШИРЮЙТЕ

„В І С Н И К”!

В АВСТРАЛІЇ ТАКОЖ ЗАНЕПОКОСНІ

В австралійському тижневику „Вільна Думка” у статті „СОС — страхіття над нами!” Тарас Чубатий пише:

„...Батьки, не потішаймо себе тим, що страхіття відбуваються в далекій Америці, а участь в них українських дітей невелика, що в Австралії не є ще аж так погано, і ми встигнемо ще належно виховати своїх дітей і внуків. Мушу оптимістів розчарувати!

У нас в Австралії деякі наші українські діти вже брали участь у крадіжках, у нищенні телефонних будок і поштових скриньок, вже є замішані у торгівлі наркотиками, утікають з батьківських домів, бо їм у них затісно, віддаються пияцтву, як також вже є випадки затруєння наркотиками!

Отож, немає підстав до оптимізму і у нас в Австралії...”

Далі у цій надрукованій в двох числах тижневику, повній вражаючих прикладів статті занепокоєній і огірченій автор пише:

„Я був свідком ще й такої аномалії, як на молодечім таборі з одного хлопчика, що говорив до всіх лише українською мовою, ровесники насміхалися і всякими капостями затруєвали йому там перебування, аж поки обурені батьки не змушені були його звідти забрати.

Я маю трое внуків, двоє старших ходять уже кілька років до австралійської школи. Вони розмовляють між собою лише українською мовою. Їхні батьки поважно задумуються над тим, чи післати їх під час вакацій до українського табору, де вони будуть говорити по-англійськи, чи затримати вдома і далі пильнувати, щоб говорили рідною мовою...

Єдиний вихід з цього зачарованого кола: щоб батьки, які дбають про моральне та національне обличчя своїх дітей, єдналися хоч би і в штучній дружбі разом і тим допомагали своїм дітям знайомитися, дружити, одружуватися і тим способом рятувати нашу поважно загроженому національну субстанцію.

Ми починали наше поселення у чужому світі з кличем „не замикаймося в гетті”, та після 20 років сумної практики скажимо собі щиро і відкрито: коли не хочемо морально і національно потерпіти, то рятуймо себе якраз у нашому українському гетті!

Напевно мені закинуть, що, замкнувшись в гетті, ми не зможемо з-посеред чужинців приєднати Україні приятелів! Відповідаю, що патлачі-наркомани до таких складних проблем ніколи не дозріють. Тим часом молодь солідна і думаюча зрозуміє і оцінить гідну поставу нашої молоді! Її постули в науці, її любов до батьківщини та її солідарність і замкненість у ріднім середовищі — якраз ці риси піднесуть нашу вартість та здобудуть нам пошану і приязнь у чужих”...

ЧИТАЧУ! ПОНОВИ ПЕРЕДПЛАТУ „ВІСНИКА” НА 1970 РІК, ПРИЄДНАЙ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

ДОКУМЕНТИ З ТОГО БОКУ

3 ЩОДЕННИКА ГЕНЕРАЛА ГРИГОРЕНКА

У тижневику „Тайм” надруковано одержані його кореспондентом уривки із щоденника ув'язненого в божевільні ген. Григоренка. Арештований минулого року в Ташкенті, ген. Григоренко відомий своєю обороною гноблених Москвою національних меншостей і окремих інтелігентів, що виступають з критикою советського режиму. В Ташкенті ген. Григоренко мав виступати в судовому процесі на захист кримсько-татарських діячів, які добиваються можливості для татар вернутися до Криму, звідки їх за Сталіна депортовано до Середньої Азії. У червні м. р. ген. Григоренко проголосив у божевільні голодівку. Ось що пише він у своєму щоденнику:

16-19 червня. Вони почали годувати мене примусово. Я спротивляюсь, як можу. Вони викручують мені руки, б'ють по моїй скаліченій під час війни нозі. 19 червня замість п'ятьох „санітарів” з'явилося дванадцяттеро. Після кожної зустрічі з ними мені болить серце. Я продовжую спротивлятися, але відчуваю, що моє серце зупиниться. Я хочу вмерти, бо думаю, що моя смерть виявить їх зловживання владою...

20 червня. Прийшла до камери прокурор для нагляду Наумова і дала зрозуміти, що вони, властиво, надіються на мою смерть і чекають на неї. Мене як електричним струмом ударило: „Чого ж їм помагаю? Чого йду назустріч їх бажанням?” Коли вона пішла, мені у зовсім новому світлі представились слова в розмові зі мною, перед початком моєї голодівки, начальника ізолятора майора Лисенка: „Ви не думайте, що ви заробите пишний похорон. Ні, його не буде такого, як у Костьоріна. І тіло ваше свояком не видамо. Вони навіть не знатимуть точної дати вашої смерті. Їх повідомлять може за три дні, а може за три місяці, а може й за півроку. І місяця, де вас поховать, не покажуть”.

Обдумавши все це, я завагався в своєму рішенні „тримати курс на смерть”.

24 червня. Одержав листа від слідчого Березовського, в якому сказано, що в зв'язку з моїм арештом мою родину позбавлено пенсії. Це, очевидно, психологічні тортури. Мою стару і хвору дружину і мого сина, з дитинства інваліда, позбавлено всяких засобів до існування.

16 жовтня. Нині наш день народження — мій і дружини. Вона проїхала 1.900 кілометрів, щоб побачити мене, але їй відмовили навіть у 5-хвилинному побаченні зі мною. Аж тепер я справді розумію переживання тих, кого замикали в тюрми за Сталіна. Справа не у фізичних муках. Їх можна витримати. Але коли назавжди позбавляють всякої надії — цього знести не можна...

У „Таймі” надруковано також наведені нижче уривки із звернення дружини ген. Григоренка до „миролюбних людей цілого світу” з проханням допомогти їй визволити чоловіка із божевільні.

ЗВЕРНЕННЯ ДРУЖИНИ П. ГРИГОРЕНКА

(В скороченні)

Вільнолюбні громадяни світу!

З-за тюремних ґрат, з-під посиленої сторожі дійшов до мене лист мого чоловіка Петра Григоровича Григоренка. Лист — хроніка. Запис того, що сталося з чоловіком за 10 місяців перебування в підвалах ташкентського КГБ і в тюремній камері московського Інституту Судової Психіатрії. Хроніка знущань і свавілля. Хроніка мужності і переконаності. Хроніка страждань.

Як врятувати чоловіка? 13 січня 1970 р. я вислала листа А. Н. Косигінові. Написала про злочинця, чинені над моїм чоловіком; про дику розправу, яка спала на П. Г. Григоренка за його демократичні переконання, за критику сталінщини. Я просила прем'єр-міністра допомогти позбавити ні в чому не повинну людину дальших мук і загибелі.

27 лютого 1970 р. в Ташкенті винесено судовий вирок у справі П. Г. Григоренка. Винен за статтями 70 і 190-І КК РСФСР і за ст. . . . КК УзССР. За діяння свої не відповідає, бо психічнохворий. Підлягає примусовому лікуванню в тюремній психіатричній лікарні м. Каза . . .

Таким чином суд підтвердив висновок Інституту ім. Сербського. Присуд прирік П. Г. Григоренка на найстрашніше, що може статися з нормальною людиною. . .

Усі, хто знає П. Г. Григоренка, хто читав його праці (військово-історичні дослідження і відкриті листи в обороні громадянських прав) — усі знають, що головна прикмета мого чоловіка — це ясність розуму, розсудливість. Але тверезість мислення у П. Г. Григоренка сполучається з рідкою здібністю мислити послідовно і чесно додумувати до кінця. Ось за цю властивість — за безкомпромісовість духа і совісті — мого чоловіка і проголошено божевільним. За це й прирекли П. Г. Григоренка на долю, від якої справді можна збожеволіти.

Це вже робили з ним давніше, в 1964-65 рр. . . . Пам'ятаю побачення з ним у ленинградській психолікарні-тюрмі. Під вартою ведуть до свояків групи хворих Ось чоловік. Здавалося б, можна на якийсь час відірватися від навколишнього кошмару. Нараз розлягається нелюдський зойк і один із приведених з перекривленим лицем кидається на свояків. „Він убив трьох, — каже мені чоловік, — під час випадків виявляє велику силу”. В одній камері з чоловіком сиділа людина, яка зарізала шестилітню доньку. Виглядала ця людина, як дика тварина. Ось таке оточення: маніжки, убивці, дегенерати. А є ще дещо й страшніше — методи „лікування”.

Тепер П. Г. Григоренко знову опинився в пеклі. Ніхто не знає, на скільки років. Але мені відомо, що 62-літній довго цього пекла не витримає.

Слідство добилось свого: суд відбувся без підсудного. Григоренко був позбавлений права боронити себе. І віднині він як безумець позбавлений будь-яких людських прав. . . .

ВЕЛИКЕ ІДОЛИЩЕ БОЛЬШЕВИЗМУ

Один із близьких співробітників Леніна, що працював з ним ще в 1905 році на еміграції в Швейцарії, А. Нагловський, пізніше торговельний представник ССРСР в Італії, а ще пізніше „неповоротець” і „ворог народу”, написав у паризькому журналі „Современные Записки” (1936 р.) спогади про цього „великого гуманіста”, уривки з яких нижче містимо.

Про першу свою зустріч з Леніним у Женеві А. Нагловський пише:

„. . . Відзначу мимохідь одну рису в образі Леніна, яка відразу впадала в очі. Тепер про Леніна комуністи пишуть звичайно як про „найспокійнішого мудреця”, що провіщає істини. Навпаки, вже тоді Ленін був надзвичайно нервовий, метушливий, напружений. Це був виразний неврастенік, а зовсім не „мудрець божественного спокою”. . . . Це був розумний, сміливий, дуже хитрий партійний змовник, владний провідник клану. Політичний борець, сповнений цинічного презирства до всього, крім себе самого. Кожним реченням, кожним словом він ніби говорив: „Знайте, поперше, що ви всі, крім мене, дурні і ніхто ні на чому з вас не розуміється! Тож мусите беззаперечно мені підкорятися, а я вже знаю, що робити!” І його слухались.

Наскільки тоді, в 1905 році, були слабкі більшовики і наскільки не мали коріння в масах, показує факт, що вся організація в Петербурзі нараховувала ледве 1000 осіб. Зв'язки з робітниками були мінімальні, власне їх майже не існувало. Большевицький рух був чисто інтелігентський: студенти, курсистки, літератори, люди вільних професій, чиновники, дрібні буржуа. . . .

Наступні зустрічі А. Нагловського відносяться вже до 1917 року.

„Тепер це стало відомим, що до приїзду Леніна в Росію большевицька партія перебувала в стані повної розгубленості. Мені, як очевидцеві, залишається цей факт тільки підтвердити: без директив „вождя” у 1917 році в партії відбувалася неймовірна розгін. Приїзд Леніна вважали зовсім необхідним, хоч треба сказати, що тодішня більшість визначних партійців очікувала Леніна з побоюванням, передчуваючи, що в цьому хаосі Ленін відразу займе крайню, атакуючу позицію супроти Тимчасового уряду і Ради Робітничих Депутатів. . . .

Розуміється, як і колись, його популярність в партії була велика. А проте, перше як захопити владу в країні, йому треба було ще завоювати свою власну партію. І все ж Ленін був настільки певний себе, що з місця пішов в атаку проти опозиціонерів. . . .

Леніна, який щойно приїхав до Петербургу, я побачив на двірці. Коли він виходив з вагона, в голові моїй

Люди! Петрові Григоренкові загрожує смерть! Я звертаюсь до всіх демократичних організацій, які захищають права людини, і до всіх вільнолюбних громадян світу: допоможіть врятувати мого чоловіка!

Свобода кожного — це свобода всіх!

З. І. Григоренко

пронеслося: — „Як він постарішав!“ У Ленінові не було вже нічого з того молодого, живого чоловіка, якого я колись бачив у скромному мешканні в Женеві. Це була бліда, спрацьована людина з тавром виразної перетомі...

Враження про сильну „постарілість“ Леніна потвердилось і в наступних днях, коли я зустрічав його в палаці Кшесинської. Увесь вигляд Леніна був гостро відмінний від колишнього. І не тільки вигляд. У поведженні зникли всяка добродушність, привітливість, товариська легкість. Ленін того часу всією своєю цинічною, замкненою, брутальною поведінкою видавався змовником „проти всіх і вся“, людиною, яка нікому не довіряла, підозривала кожного і водночас вирішила всіма силами, не рахуючись ні з чим, здобувати владу.

Підсумовуючи враження, яке у мене не затерлось і пізнішими стосунками з Леніном, я, мабуть, піду врозріз із загальноприйнятою репутацією Леніна не тільки в більшовицькій, але навіть, мабуть, і в антибільшовицькій літературі.

Звичайно Леніна „все ж“ визнають „державним мужем“. Коли я зустрічався з Леніном на державній праці, складав йому звіти, діставав від нього розпорядження, цього враження у мене ніколи не складалось. Навпаки, все говорило про щось протилежне...

Передусім Ленін був типовою людиною підпілля. Ленін не знав ні життя, ні Росії, ні російського селянства, не знав фактів. Ленін був істотою виключно партійною. У жадній країні він не міг би бути міністром, зате міг би бути в кожній країні керівником змовницької партії. І в Кремлі Ленін діяв так, як звик діяти в партії. Його розпорядження і призначення бували інколи справді вершком безглуздя... В характері Леніна як супроти людей, так і відносно державних справ була дріб'язковість. І в Кремлі враження голови уряду він не справляв...

У 1918-19 роках сильний вплив мав на Леніна Дзержинський, ще вужчий фанатик, як він. Ленін, звичайно, брав на себе всю відповідальність за терор ВЧК, бо вважав його за конечний. І Дзержинський був йому до пари.

Їх силуети особливо запам'яталися мені на одному з засідань Ради Народних Комісарів. Дзержинський часто вставав, виходив, вертався і знову сідав. Високий, неохайно вбраний, у великих чоботах, брудній гімнастерці, Дзержинський у більшовицькій верхівці симпатією не користувався. Але до нього люди були „прив'язані страхом“. У Дзержинського були неприємні прозорі хворі очі. Він втуплювався скляними, розширеними зіницями у якийсь предмет або в людину і так дивився з хвилину. Цього погляду побоювались...

На засіданнях Ленін мав звичку переписуватись короткими записками. Цим разом чергова записка пішла до Дзержинського: — „Скільки у нас в тюрмах злісних контрреволюціонерів?“ — У відповідь від Дзержинського до Леніна вернулася записка: — „Коло 1.500“. Ленін прочитав, поставив біля цифри хрестик і передав її назад Дзержинському.

Далі сталася дивна річ. Дзержинський підвівся і, ні

УЛАМКИ З ШИРОКОГО СВІТУ

УЧЕНІ СПРАВДЖУЮТЬ...

Історики, історіософи й філософи кажуть, що, коли греки підпалювали Трою, тоді саме фльота фараона Ніки II обпливала африканський континент. Васко де Гама під час своїх мандрівок міг би слідкувати за часом по квадранті одного з тих кишенивих годинників, що в той час уже виробляв громадянин Нюрнбергу. Петер Генляйн. Наскельні малюнки Сагари і... Скандинавії попереджують на десять тисяч років мініятюристів доби каролінгів, які малювали гірше, ніж пращури тварегів і вікінгів. А Європа така горда з своєї культури й цивілізації!..

ДО СОНЦЯ, У ПРОСТОРИ!

Масмо на думці туристів, що пропадають за верхами гір. До них треба зарахувати й декого з старовинних великих людей. На верх Етні, на Сицилії, виходили філософи Піндар, який і назвав цей вулкан „Колюмною неба“, Емпедокл, Страбон і Платон. Цього філософа мешканці міста Катанії запросили полізти на цей вулкан, коли він перебував у Сиракузі.

У першу чергу людину приманюють висота, простір, сонце.

на кого не дивлячись, вийшов із залі засідання. І тільки наступного дня вся ця переписка разом з її фіналом стала об'єктом розмов і перешіптувань. Виявилось, що Дзержинський усіх цих „коло 1.500“ тієї ж ночі розстріляв, бо „хрестик“ Леніна зрозумів як наказ.

Пізніше секретарка Леніна Фотісва казала мені: — „Сталось непорозуміння. Володимир Ілліч не думав про розстріл. Дзержинський його не зрозумів. Володимир Ілліч звичайно ставить на записці хрестик, як знак, що він прочитав і прочитане взяв, сказати б, до відома“.

Розуміється, про таку „дрібницю“ з Леніном навряд чи хто насмілювся говорити. Ленін міг непокоїтися, що якийсь там поїзд з харчовими продуктами спізнився на призначений час, і телефоном будив усіх станційних начальників, але масова страта людей, навіть випадкова, мені здавалось, не пробуджувала в ньому жадного душевного поруху. Гуманістичні „охи“ були „не з його департаменту“.

...В Ленінові жила ідея більшовизму. Він втілював її. Людям потрібні ідоли. І Ленін був великим ідолицем більшовизму“.

ПОЧАТКИ МУЗИКИ ДЖЕЗ

Джез! Хіба можна любити цю музику? Але, як візьмемо на увагу її початки: звідки вона пішла єсть?, то якось і сантимент почуємо до неї. Подумати: почався джез у вельми скромних і нужденних обставинах. У стейті Люїзіана, у Нью Орлінс, жили нещасні плянтатори вовни — негри. І виспівували в піснях своє горе, нужду. А до цих співів придумали й музичний супровід, складений із примітивних „інструментів”, що їх збирали з відпадків на сміттю: бляшані баньки, дощинки, кошики тощо. Але як до цієї музики болю й терпіння дірвались американські „спеціалісти” від бізнесу, то „джез” став звироднілою примхою снобів.

НАЙБІЛЬШИЙ МУЗЕЙ СВІТУ

Мартин Еслін у „Лондон Прес Сервіс” пише, що Бритійський Музей своїми багатствами такий різnorodний, що у світі немає йому рівних. Нема ніде на світі бібліотеки, що мала б такий великий збір старовинних рукописів. Початок Музею — старий і багатий сер Ганс Слоан збирав усе: від шкур крокодилів до рукописів і старовинного малярства. Умер він у 1753 р. і за 20.000 стерлінгів залишив це майно, що вже тоді вартувало 80.000 стерлінгів, для народу. Згодом ця його збірка збагатилася, і в 1755 р. купили для неї новий палац у Блумсбері, а 15 січня 1759 р. відбулась інавгурація цього музею.

У 1852 р. цей палац поширили, збудувавши велику Залю-Читальню з такою могутньою банею, що тільки баня римського Пантеону є більша за неї. А все це — поширення палацу, читальня, баня — уфундував сер Ентоні Паніцці, політичний італійський утікач, що прибув до Англії у 1823 р. Цю залю-читальню інавгурували 18 травня 1857 року.

Словом: кожна імперія всі соки інших народів утягає в себе. Ми це найкраще знаємо, бо в нас були такі і є — як сер Ганс Слоан, ірландець, як Ентоні Паніцці, італієць, що розбудовують чужі імперії. Коротко: горе народові бездержавному! . . .

ОБЦЯНКУ ДОТРИМАЛИ . . .

Про короля Филипа Македонського, батька Олександра Македонського, історія каже: в Тракії облягав він місто Метона. Одного дня

прийшов до нього безробітний Астор з Анфіполя і зголосився на службу у війську як найкращий лучник; ще й похвалився, що зістрілить найменшого птаха в леті. Але Филип поглузував над ним і сказав, що пригадає його, коли буде вибиратись на шпаки. Астер сильно образився і закарбував собі цю образу.

Дістався Астер до обложених у місті Метона і тут прийняли його на службу. Як вояк, виліз він на мури міста й став слідкувати за королем Филипом. Побачивши його, випустив із свого лука стрілу, на якій написав: „У праве око Филипа”. Стріла докладнісінько потрапила в його праве око. Филип, хоч і втратив око, випустив і від себе стрілу з написом: „Повішу Астера в той же день, коли здобуду Метону”. І Филип свою обцянку дотримав.

Филип і Олександр жили за часів філософа Аристотеля.

ХРОНІЧНА НЕДУГА

Це недуга великих письменників: жити в боргах. Бодай колись таке бувало. За Г. Бальзаком гонили вірителі, щоб він їм віддавав борги. У боргах плило все життя Бальзака. Бувало таке, що він не тільки змінював помешкання, а й прізвище, щоб на деякий час скритися від вірителів. Бальзак мусів бути щасливий, коли його запросила до себе на хутір „Верховина”, в Україні, його обожниця Марко Вовчок. Писав Бальзак про цю „Верховину” з піднесенням.

НЕ АБИЯКИН КЛОПІТ

У Відні, у Пратері, був знаний цирк, де виступали артистки й артисти — блохи. Сучасна техніка, чи пак „хемія” зовсім винищила блохи. Як уже не заходились спеціалісти від цього театру, щоб розмножити блошиний рід, — нічого не вийшло. Бліх нема — „Фльогціркус” упав. Кажуть, що москалі незабаром вишколять нових артистів — будуть це ті славні московські воші, що сягають по Берлін.

БОЖІ СПІВЦІ

У притворах короля Алкіноя сидить його двірський співак, — тут треба розуміти: кобзар, — і, супроводячи собі на цитрі, оспівує подвиги з війни за Трою. А Уліс слухає і скиглить

ВІСТІ ОБ'ЄДНАННЯ ЖІНОК ОЧСУ

Міра Гармаш

**ВІЧНИЙ МЕСНИК
(Войнам УПА)**

Ішли вони із сіл, із міст,
А в душах їх — той самий зміст,
В очах у них — пародій гнів,
Що з сліз, що з крові накіпів.
Збудився месник в них, Максим,
Землі свої вільний сини.
Він — чернозем, він — селянин,
Він — тисячі, і він — один.
Як прийде час, з'явиться знов
Помстити згарища і кров.
Як не він сам, то його син...
Це буде той самий Максим.

У 40-ЛІТТЯ З ДНЯ СМЕРТИ

ПЕРША УКРАЇНЬКА ЖУРНАЛІСТКА

В тіні „єдиного мужчини в спідниці”, як назвав Іван Франко Лесю Українку, залишилась скромна, майже забута постать уродливої пані в волинській народній ноші, Олени Пчілки

та сльози нишком ронить. Зауважив це Алкіной, що сидів біля Уліса, та й приказав кобзареві припинити спів. Звернувся до Уліса й попросив його, щоб відкрив своє ім'я й батьківщину свою: „Чого плачеш, скажи, чого лементуєш, / почувши цей спів / про нещастя Тевкрів та Аргівів, / напевно від богів приходить ця різня: / її призначили для смертників, / щоб майбутнім надхнути цей спів”, — так говорить Гомер. Виходить, що боги зсилають нещастя, а поетам дають надхнення, щоб оспівували ці лиха. Так пояснювали собі це в старовинній Греції.

І саме в Греції — спричинитись до смерти поета, сплямити себе його кров'ю — це було важке святотатство. І коли Архилок убив поета, тоді було йому заборонено увійти до святині. Та й Уліс, під час різні Проків, пощадив поета Фемія, що Уліса просив: „Улісе, заклинаю тебе, пошануй / мене: ти ж сам пожалів би одного дня, / що завдав смерть боянові, / що й смертникам і богам співає. / Мистецтва навчивсь я сам: а в серце бог / увілляв мені безліч гармоній”.

Михайло Островерха

(1849 — 1930). І до матері великої поетеси можна б прикласти подібний до Франкового комплімент. Олена Пчілка не лише була матір'ю й учителькою Лесі Українки, вона була письменницею, поетесою, драматургом і науковцем. А головна її роля в українській культурі — це популяризація на пості редакторки таких ідей і постатей нашої історії, за які боялися братись її сучасники-мужчини. Це вона, не зважаючи на заборону української мови, не лише писала нею, а й перекладала на нашу заборонену мову твори європейських клясиків. Це вона збагатила нашу літературу перекладами творів римського поета Овідія, грецької поетеси Сафо, творами Гете, Шіллера.

Зацікавлення Олени Пчілки були широкі. Вона збирала й досліджувала етнографічні матеріали: видала праці „Про легенди й пісні”, „Українські взори”, „Українське селянське малювання на стінах”. Крім науково-дослідницької праці, відомі її „Думки-мережанки”, збірка творів, що, як і в творах її доньки, насичені ідейним змістом, з наголосом на ролю поета серед народу, на національну свідомість та патріотизм. Її прозові і драматичні твори, особливо п'єси були також відважним кроком вперед, бо темою їх були „крамольні думки та мрії інтелігенції” — речі геть чисто виключені з літератури поневоленого народу.

Олена Пчілка була вдумливим критиком і популяризатором, вона видала власним коштом „Співомовки” Степана Руданського, писала праці про Котляревського, Гребінку, Шевченка, Коцюбинського. Вона вірважилась писати про „запорізького батька” Дмитра Яворницького, невтомного збирача козацької старовини, по смерті зневаженого Петровим-Домонтовичем у романі „Без коріння”.

Олена Пчілка, перша українська журналістка, що своїми сміливими писаннями спричинилась до освіднення свого народу, була одною з небагатьох європейських жінок, що, озброєна високою культурою, знанням мов і талантом, далеко відбігла від типу жіночої журналістки тих часів. Хто знає, чи не варто було б замість беззмістовних „пропам'ятних” книг перевидати її твори, бодай хоч би п'єси (комедію

У КРИВАВЕ ЛЕНІНСЬКЕ СТОРІЧЧЯ

Декому з тих, що не хотіли бачити трагедії поневолених Москвою народів, сьогодні ясно, що більшовики довели населення шостої частини землі до нечуваного рабства і посягають свої криваві руки по решту світу. А Ленін — масовий убивник, якому не міг дорівняти навіть Гітлер. Це він zorganizував криваву ЧК і зацелював своїм партійцям людоненавистництво й неморальність. Це він створив „нову мораль” на просторах Советського Союзу, яка нацьковує молодих проти старих, дітей проти батьків. Ця „мораль” наказала Павликові Морозову, що мав стати взірцем для советської молоді, донести на рідного батька. Павлик згинув з рук месників, але не його, малого хлопця, треба було вбивати, а Леніна.

Ленін, поминаючи його злочини геноциду, поминаючи винищення його учнями української інтелігенції, виселення та русифікування молоді, ожебрачення села і міста, „заслужився” і перед жіноцтвом України. Це ж бо ленінські сатрапи, для яких немає інших богів, як московські, вбивали, засиляли й ув'язнювали впродовж довгих років визначних українських жінок, якими міг би гордитися кожний культурний народ. На жаль, не маємо ми списків знищених наших жінок і, лише слідкуючи за культурним процесом на батьківщині, можемо бачити прогалини, випалені звірячою злобою ленінських і сталінських наказів. Це з волі Леніна і волі його учня Сталіна гинули творчо, а то й фізично учені, мисткині, поетеси, письменниці, дружини українських діячів, надійна молодь. Ось нечисленні відомі нам прізвища тих мучениць: це в першу чергу Людмила Старицька-Черняхівська з донькою Роною, це поетеса Лада Могиланська, яку розстріляли разом з братом, теж поетом, це мовознавець Олена Курило, малярка Олена Сахновська, Кравченко, Налепинська-Бойчук, різьбарка Жорж Діндо,

„Світова річ”) для бідного на репертуар сучасного театру.

Перша українська журналістка залишила глибокий слід в душах своїх читачів, вона виховала покоління інтелігенції, бо писала не для розваги чи дешевої сенсації.

О. К.

письменниця Ніна Дубровська (Гордій, Юрич), вчена Надія Сумська, Наталка Черкавська-Більська, сенатор Левчанівська і сотні інших.

Заохочений ленінськими декретами, московський мужик убивав, в'язнив і засилав безкоштовні лави учительок, лікарок, дружин „неблагонадійних”. Єхидну роллю „порадниця” та „оборонця” засланих грала дружина Леніна, Крупська. На ділі ніколи не допомогла вона нікому. Такою самою була дружина Горького, Пешкова...

Відпочивши у вільному світі від московських звірств, не один український емігрант забув і простив непростенні злочини ленінської зграї. Знаходяться між ними навіть і такі прекраснодушні особи, які вболівають над долею „покривдженого” московського народу і навіть сумніваються, чи Ленін знав, які будуть наслідки його геноцидних доктрин. У криваву ленінську річницю треба збудити їх із солодкого сну, щоб стрепенулись, щоб побачили те, що видно кожному безсторонньому мешканцеві землі.

МОЛОДЬ НА ВЕЧОРІ ПОШАНИ ЖІНОК-ГЕРОІНЬ

5-го квітня у Філядельфії в Домі Української Молоді відбулася академія на пошану українських жінок-героїнь. Її ініціаторами був Відділ ОЖ ОЧСУ в порозумінні з Окружною Радою СУА і Т-вом Український Золотий Хрест.

Доповідь виголосила ред. Ірина Пеленська-Пасіка, згадуючи про героїчні чини української жінки від козацьких часів аж до найновішого періоду. Мистецьку програму виконали молоді сили. На святі була присутня рідна сестра Лесі Українки Ісидора Косач-Борисова, яку привітала п-і А. Мірчук — голова Відділу ОЖ ОЧСУ, під оплески присутніх. Пані А. Мірчук підкреслила ганебний парадокс сучасного світу: відзначування Комісією прав людини ООН і організацією ЮНЕСКО „великого гуманіста” Леніна.

ВЕЛИКОДНІЙ БАЗАР З МИСТЕЦЬКОЮ ВИСТАВКОЮ В АМСТЕРДАМІ

Старанням Відділу ОЖ ОЧСУ в Амстердамі, Н. Й., влаштовано 22-го березня в Українсько-Американському Горожанському Домі великодній базар з мистецькою виставкою.

Заля була гарно прибрано, столи накрито вишиваними обрусами та прикрашено експонатами: різьбою, писанками, керамікою. Виставку, що була відкрита від

З НАШОЇ ХРОНІКИ

● З ініціативи Відділу ОЖ ОЧСУ в Філядельфії відбулося 2 квітня ц. р. Свято Героїнь, влаштоване всіма жіночими організаціями — членами СФУЖО. У святі брала участь численна сумівська молодь. Доповідь виголосила редакторка „Українки в Світі” мгр І. Пеленська. Співав хор ОЖ ОЧСУ. Свято Героїнь вшанувала своєю приявністю сестра Лесі Українки Ізидора Косач-Борисова.

● В Окружній Конференції Організацій Українського Визвольного Фронту, що відбулася в днях 2 і 3 квітня у Філядельфії, звітували про річну діяльність Відділів ОЖ ОЧСУ: Олі Дубик з Трентону, Зіна Лісна з Вілліамставну та Анізія Мірчук з Філядельфії. Конференцією проводила Уляна Целевич. В концертному додатку виступило сумівське тріо під орудою проф. Зої Маркович та Олени Шнищак з дотепними монологами-„справозданнями” виступила пані Язичинська.

● В лютому Трентонський Відділ ОЖ ОЧСУ влаштував свято Лесі Українки з участю членок філядельфійського Відділу ОЖ ОЧСУ — Оксани Керч та Стефанії Бернадин. Свято відкрила Оля Дубик, а о. Володимир Грабець відчитав молитву. Оксана Керч виголосила доповідь про впливи творчости великої поетки на молодь в початках нашого століття. Після свята численні члени організації зібралися в домі гостинного інженера Дубика на товариське прийняття. Такі това-

год. 8-ої ранку до год. 6-ої вечора, відвідали сотні гостей.

Чужинців інформовано про нашу культуру та величезні звичаї, і вони висловлювались з признанням за труд Відділу ОЖ ОЧСУ.

Для плекання наших традицій Відділ ОЖ ОЧСУ під проводом енергійної голови Домни Свідерської влаштував курс писання писанок для нашої шкільної дітвори, які демонстровано чужинцям у школі. Про це подала місцева англомова преса.

При відході з виставки чужинці і наші українці закуплювали собі на пам'ятку деякі речі, а також різне печиво домашнього виробу. На столиках мали вони можливість оглянути видання Головної Управи ООЧСУ в українській і в англійській мовах.

Того самого дня демонстровано для чужинців писання писанок під проводом голови Відділу. Щоб познайомити з українською культурою чужинців, за ініціативою ОЖ ОЧСУ та п-ні Швидаченко влаштовано мистецьку виставку в міському музеї, яка триватиме три місяці.

До ділового комітету входили: Домна Свідерська, Стефанія Пашак, Теодозія Кривулич, Анна Римарук, Анастасія Пастернак, Анна Когут, Анна Семчук, Тетяна Коваль, Олена Варшона, Євгенія Дулиш, Марта Свідерська, Марійка Варшона, Н. Римарук.

Бажаємо Відділові ОЖ ОЧСУ в Амстердамі ще більших успіхів у національній і культурній праці.

С. П.

риські зустрічі сприяють поживленню громадської праці.

● Річні Загальні Збори Трентонського Відділу ОЖ ОЧСУ відбулися тиждень пізніше теж з участю делегатки Стефанії Бернадин. Управу Відділу очолили Оля Дубик — голова, Люба Гоянюк — секретар. На прийнятті Стефанія Бернадин поділилась своїми враженнями з подорожі по Європі.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР ОН — ПРИХИЛЬНИК ЛЕНІНА

Під тиском Москви минулого року прийнято в ОН резолюцію про те, що ЮНЕСКО — комісія в справах культури й освіти, має взяти участь у святкуваннях 100-ліття з дня народження творця новітньої Російської імперії В. Леніна. Так званий ленінський симпозіум уже відбувся в Тампере, у Фінляндії. Маленька Фінляндія, з обкраяною в районі Кольського півострова територією на користь імперіялістичного ССРС, мусіла погодитись на це міжнародне ленінське збіговище.

Те, що відбувалось в днях 6 — 10 квітня в Тампере, можна було б назвати комедією, коли б не кров мільйонів безневинних людей, якою залляв загарбані совєтською Росією землі „гуманіст” Ленін. На тому симпозіумі, що мав назву „В. Ленін і питання розвитку науки, культури й освіти”, виступали із звеличванням найбільшого злочинця ХХ сторіччя голова совєтської делегації академік О. Румянцев, від сателітної Болгарії проф. С. Каменев, від комуністичної партії Франції проф. Жан Жак Марі, від сателітної Румунії учений Вальтер Роман, знову від ССРС проф. Тимофєєв та ін. Крім того, вихваляв Леніна і представник ОН від ЮНІДО (Комісія промислового розвитку) В. Кайгель, про що повідомляла київська „Радянська Україна” з 9 квітня.

Усі промовці прославляли різними мовами того „гуманіста”, який створив у теорії і здійснив на практиці „диктатуру пролетаріату” — насправді тоталітарну однопартійну машину-м'ясорубку, яка в першу чергу визискує саме пролетаріат.

Але всіх, мабуть, перевершив генеральний секретар ОН „неутральний” У Тан. Він прислав із Нью Йорку своє послання в Тампере, яке прочитав заступник У Тана совєтський делегат Л. Кутаков. Послання з головою розкриває цього дрібнобуржуазного лівака, якому доручено керувати Організацією Об'єднаних Націй.

„З великою приємністю, — пише генеральний секретар ОН, — передаю своє вітання учасникам міжнародного симпозіуму, влаштованого ОН — ЮНЕСКО напередодні 100-літнього ювілею з дня народження Володимира Ілліча Леніна, великого мислителя, засновника першої Соціалістичної Держави, видатного вченого і визначного гуманіста, який зробив важливий практичний і теоретичний внесок у людський прогрес”...

Чи такі події в ЮНЕСКО, такого роду заяви генерального секретаря ОН не підказують нам, як націо-

Клявдіо Валігура

Про круглі столи і квадратові голови

Та частина еміграції, яка вважає себе елітою і бажає відмежуватися від „екстремістичного загалу“, може в своєму календарі розваг записати драстичний спад. Енергійному голові ньюйоркського клубу не вдалося досягнути нашого ізраїльського земляка, і він мусів задовольнитись найновішими вістками з Тель Авіву, що й дало субстракт для духового бенкету його членів. А колись за круглим ньюйоркським столом засідали не хто, як „рідна сестра“ покійного Волиняка, Колосова, полковник МГБ Павличко...

Філядельфія в порівнянні з Нью Йорком глуха провінція. Але й тут еліта має свій клуб з многонадійною назвою. На жаль, „вітер з України“ не приносив бажаного, хоч би скромного якогось полковника, і тому прийшлося задовольнитись місцевими особами з благородним лівим поглядом на життя. Назагал еліта нудьгувала, приймаючи вимушену участь в нецікавих академіях, в осточортілому вихованні дітей, у молодечих організаціях, в щоденній гризні за титули й пости в еміграційних установах.

Пішли сірі будні, що не приносили ні інтелектуальних збуджень, ні емоцій. Бандерівці „захоплювали“ одну за одною установи і товариства. З рук еліти, стомленої інтелектуальною боротьбою за пости, виховзнула частина жіноцтва.

Алеж еліта живе, їсть, одягається, заробляє гроші — і щось треба робити! І ось, як з неба, падає „запрошений Гарвардом“ до Філядельфії новий пророк з доповіддю. І запрацювали секретні телефони, заметушились туші в фешенебельних мінках. Миттю знайшлася зала в пластовій домівці і приїхав п. А. Білинський. Ще були сумніви, чи еліта, яка не чула того прізвища

нальний антикомуністичній спільноті, не звертатись до ОН з нашими політичними петиціями, вимогами, меморандумами? Ні, бо на форумі ОН і в самому ЮНЕСКО поневолені нації мають також прихильників визвольних змагань проти колоніального СССР. Але такі жалюгідні факти підказують нам, що все ще замало робимо ми для поборовання комуністичної пошести, для викривання справжнього обличчя Ульянова-Леніна: замало різномовних видань, замало листів до різномовних газет, замало демонстрацій, замало українських і міжнародніх симпозіумів, на яких би з документами в руках викривалось того, хто спричинив смерть мільйонів. Забиваймо ж нові клини у стіни ленінської в'язниці народів!

В. Гальченко

— прийде на доповідь, ще висів туман занепокоєння, чи зуміють гідно привітати достойного професора, а чи доктора, чи хто він такий, відомо ж, що Гарвард будь-кого не запросить... Декому було трохи неясно, чому Гарвард запросив закордонного вченого не до Бостону, а до Філядельфії, і не до студентської аудиторії, а для різношерстої публіки. Але голосно з тим ніхто не виривався, бо коли запросили, то треба прийняти і „не розсуджати“.

Отак, не „розсуджуючи“, посунула еліта до пластової домівки, звичайно, не для того, щоб слухати анахронічні гасла „в здоровому тілі“ чи „Бог і Україна“, від яких аж переливається в демократичних вухах, а щоб послухати щось зовсім нове. І ліберальній публіці ясно й недвозначно сказали, що хоч вона і має мінки й титули американських університетів, хоч має високі конта в банках і хороші хорони, хоч об'їхала без малого весь світ, а все таки залишилась тим Іваном без роду, масою без імені, без традиції й історії. Залишилась дурним плем'ям, що коли й піднімалося проти поляків чи москалів, то робило це бездарно й по-дурному; що всі її змагання здобути волю були „мове па“, а всі донині шановані імена Петлюри, Коновальця, Бандери прийдеться викинути на смітник і визнати УССР за державу української нації.

Ковтнувши повітря після таких новин, еліта мовчки сопіла, лише один у полі воїн назвав доповідача на ім'я і виїшов обурений не так нахабністю прелегента, як окупінням публіки. Можливо, що цей представник неаристократичної професії не був свідомий правил поведінки круглих столів: не реагувати навіть тоді, коли Павличко плюнув у самі очі квадратовим головам в Нью Йорку смердючим ім'ям сифілітичного Леніна. В його неелітарній душі не застоюлися ще сумління, почуття сорому і здоровий глузд, інстинкт, що охороняє людину в межовій ситуації.

Ясно, що „еліта“, яка має так мало часу для української книжки, яка втомилася боротьбою з „селепнено“, з „патріотичними тирадами“, з „шовінізмом“, мусить мати якісь гострі збудження, що підсилювали б кволі інтелекти. Що ж, можливо в пригоді стала б таки й героїна, бо, як влучно говорять наші реальні приятелі — чим чорт не жартус...

Управа Відділу УККА в Філядельфії, належно зареагувавши на цю подію, ствердила:

„Доповідь д-ра А. Білинського... є дефетистичною і антисамостійницькою в своїх тенденціях і залаженнях. Доповідач поручає в цій доповіді українській еміграції „реальну політику“ співпраці з Москвою, а українську визвольну боротьбу в минулому окреслює як „емоційну фантазію“. Управа Відділу УККА вважає, що така шкідлива доповідь не повинна була мати місця, приміщення ані слухачів серед української по-самостійницькою мислячої спільноти“.

**ПРИЙМАЄМО ЗАМОВЛЕННЯ НА КНИЖКИ НАШИХ ІСТОРИКІВ:
ПРОФ. О. ОГЛОБЛИНА і ПРОФ. М. ЧУБАТОГО.**

ПРАВДА ПРО ЛЕНІНА І ЙОГО „ГУМАНІЗМ”

Недавно появилася під назвою „В обороні гуманізму” брошура, видана Антибольшевицьким Бльоком Народів у зв'язку зі святкуванням 100-річчя з дня народження Леніна. Ці роковини з великим галасом відзначають не лише в ССРСР, але навіть у вільному світі агентство ОН (ЮНЕСКО). Автором брошури, що розкриває дійсне обличчя Леніна, який насильством і агресією відбудував російську імперію та встановив систему тотального терору, є проф. Іван Вовчук. Передмову написав д-р Нестор Процик — президент ПАВНА. Ціна — 35 центів.

Помилково було б думати, стверджує автор брошури, що терор і насильство в ССРСР — це діло Сталіна. Творцем системи російського більшовизму є Ленін, а Сталін і згодом Хрущов, чи тепер Брежнєв і Косигін продовжують ту саму ленінську систему тоталітаризму, терору і народобивства. Змістова праця проф. І. Вовчука сперта на фактах і документах. Вона допоможе зрозуміти Леніна і його „гуманізм” нашим співгромадянам у Канаді і ЗСА. Слід подбати, щоб вона дійшла до найширших кругів американців. Її можна набути в Головній Управі ООЧСУ.

А. КУЗНЕЦОВ ПРО СОВЕТСЬКІ ФАЛЬШИВКИ

Письменник-неповоротець Кузнєцов, автор повісти „Бабин Яр” про винищення німцями в Києві 80.000 жидів, заявив у лондонському „Дейлі Телеграф”, що опублікований у московській „Правді” з 12 березня лист з підписами кількох визначних українських жидів про те, що сіоністи нібито співпрацювали з гітлерівцями і допомагали їм нищити жидів — чергова советська фальшивка.

Кузнєцов вважає, що підписи цих українських жидів під листом дано під примусом. „Жиди в Україні, — заявив він, — очевидно, настільки залякані, що ладні підписати все, що завгодно”.

Кузнєцов, який мешкав у Києві під німецькою окупацією неподалік місця нищення жидів, заявив, що з його повісти „Бабин Яр”, опублікованої в Советському Союзі, цензори вилучили багато суттєвих місць, а подекуди й змінили текст. Він хоче тепер опублікувати цю повість в її первісному вигляді. За словами Кузнєцова советська секретна служба замінувала центр Києва і висадила його в повітря після вступу німців до Києва.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПУБЛІЦИСТ В ОБОРОНІ В. ГОРБОВОГО

Видатний американський публіцист Вілліам Баклі у своїй статті „Непогодження і амнеція”, яка появилася в багатьох щоденниках 9 квітня ц. р., згадав про відомого між двома світовими війнами українського ад-

воката Володимира Горбового, як про одну з жертв советської тиранії.

Пояснюючи, чому він прийняв минулого року становище члена Дирекційної Ради в організації „Міжнародня Амнеція”, Баклі наводить приклад з Володимиром Горбовим: „У Росії українського адвоката, громадянина Чехо-Словащини, в'язнено від 1947 року. Його злочин? Ніякий. Його схопили під час одної з сталінських нагінок за те, що боронив людину, яка з якихсь причин не подобалась владі. Польський суд виправдав цього адвоката, але передав більшовикам, які заслали його до кацету. Ім'я цієї людини Володимир Горбовий. Якщо його звільнять, то це буде ласка Божя. Все ж Горбовому передано, що існує хтось у світі, хто дбає про нього...”

До речі, Володимир Горбовий уже звільнений і живе тепер в Чехо-Словащині.

НА ПОТЕРПІЛИХ УКРАЇНЦІВ ЮГОСЛАВІЇ — 1.106 ДОЛ., НА КАТЕДРУ УКРАЇНОЗНАВСТВА — 100 ДОЛ.

1-го березня ц. р. в парафіяльній домівці в Нью Бронсвіку, Н. Дж., відбулись загальні збори 33-го Відділу ООЧСУ.

Встановленням з місць та однохвилинною мовчанкою вшановано пам'ять Головного Командира УПА Тарасу Чупринки в 20-ту річницю його героїчної смерті в боротьбі з окупантом. Вшановано і померлих членів Відділу.

Зі звітів членів уступаючої Управи постав образ діяльності Відділу, який брав участь в протисовєтських демонстраціях у Вашингтоні та в різних маніфестаціях в Нью Бронсвіку. (Звітодавець Г. Добуш).

Фінансовий стан Відділу задовільний, зобов'язання перед централею та іншими установами вирівняні; книжок продано (кольпортер п. М. Вітик) на 400 дол.; з ініціативи окремих членів (п. Б. Тарнавський) переведено збірку на потерпілих українців Югославії, яка дала до зборів 1106 доларів: члени ООЧСУ склали 206 дол. та каса Відділу видала 200 дол.; крім грошей зібрано й відіслано одягу та взуття вагою близько двох з половиною тонн. Однодушно схвалено 100 дол. на Катедру Українознавства при Гарвардському університеті. Це вже третя сотка.

З увагою зібрані вислухали доповідь члена Головної Управи ООЧСУ п. В. Казанівського. Рясними оплесками нагороджено гостя — голову Відділу УККА Л. Харченка за його ділову доповідь.

Нову Управу Відділу вибрано в складі: Григорій Добуш — голова; Микола Ревенко — заступник; Ярослав Івахів — секретар; Григорій Лесик — скарбник; М. Захарко, С. Мельничук, М. Вітик, М. Яцусь, В. Коверко — члени Управи. Контрольна Комісія: Богдан Тарнавський — голова, Василь Хомут та Порфірій Паньків — члени.

Збори закінчено співом „Ще не вмерла”. По зборах відбулась жвава гутірка та перекуська, яку приготували пані з 33-го Відділу.

Я. Гас.

ДНІ ТАРАСА ЧУПРИНКИ В БОФФАЛО

Українська громада в Боффало за ініціативою Організації Українського Визвольного Фронту, СУМА, Пласт, щоденна радіопрोगрама Василя Шарвана та 22-ий Відділ ООЧСУ відзначили роковини великого Сина України Тараса Чупринки.

5-го березня радіопрोगрама В. Шарвана в цілості присвятила свою програму цьому легендарному лицареві, в якій пролунали революційно-повстанські пісні і промова голови Проводу ОУН Ярослава Стецька. Її повторено 6 і 7 березня з коментарем проф. Зенона Сагана.

8 березня відправлено Служби Божі й панахиди за спокій душі сл. пам. Романа Шухевича в церкві св. Тройці УПЦ в Чіктовага, УКЦ — св. Івана Хрестителя на Блек-Раку та в каплиці Матері Божої в Боффало.

Сумівська та пластова молодь перевела святкову зустріч, на якій виголошено промови старших членів та виконано деклямації й співи.

8-го березня в домі „Дніпро” відбулися святкові сходи 23-го Відділу ООЧСУ, якими проводив культ.-освіт. рефер. Микола Пінкас. Святкову доповідь на цих сходах виголосив д-р Михайло Лоза, закінчивши її словами:

„Чупринка перейшов до історії. Народ, що бореться, змагається, потребує світлої традиції. Хоч як ми боліємо над великою втратою в особі генерала Тараса Чупринки, разом з тим наші серця сповнюються гордістю за те, що Боже Провидіння в переломовий час нашої історії, в добу нової козаччини післало нам світлого мужа — зразкового вояка, провідника, зразкового патріота, який все поклав на жертівнику волі — своє власне життя і долю своєї найближчої рідні. Хай вічна буде пам'ять великому лицареві і героєві”.

Сходина закінчено співом „Не пора, не пора”.

КОМУНІКАТ ПРЕЗИДІ СЕКРЕТАРІАТУ СКВУ

Представники президії Секретаріату: Мосиф Лисогір — президент, Ігнат Білинський — генеральний секретар, д-р Михайло Сосновський — ексекутивний директор, відбули 10 квітня 1970 року в Оттаві, Канада, наради з митрополитом Максимом Германюком, головою Комісії Церковно-Релігійних справ Секретаріату СКВУ, та митрополитом Української Католицької Церкви в ЗСА Амвросієм Сеншиним.

Під час нарад обмірковано та винесено рішення в таких справах: а) заходів українського католицького Єпископату щодо створення Патріархату Української Католицької Церкви; б) способів акції в обороні українських Церков в Україні; в) організованої участі мирян у церковному житті.

Інформацію в наведених справах подав митрополит Максим Германюк, голова Комісії Церковно-Релігійних справ Секретаріату СКВУ.

Митрополит Амвросій Сеншин подав до відома, що у висліді розмов, переведених з митрополитом Максимом Германюком, підтримуючи справу створення Патріархату Української Католицької Церкви, він окремим листом до Святішого Отця долучус свій підпис до прохання українських католицьких єпископів, щоб створити Патріархат Української Католицької Церкви.

Президія Секретаріату СКВУ прийняла до відома інформацію про намічені плани в справі оборони українських Церков в Україні.

Доцінюючи важливість активізації мирян у церковному житті всіх українських Церков, Президія звертає увагу українського громадянства на необхідність організованості, правопорядку та тісної співпраці з церковними ієрархами та Комісією Церковно-Релігійних справ Секретаріату СКВУ у всіх справах та акціях, що стосуються церковного життя українського суспільства. Оттава, 10 квітня 1970 року.

ПРЕЗИДІА СЕКРЕТАРІАТУ СВІТОВОГО КОНГРЕСУ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ

З ВИСЛОВЛЮВАНЬ „ВЕЛИКОГО ГУМАНІСТА” ЛЕНІНА

„... У боротьбі за владу, — казав Ленін, — ніякі принципи не повинні спиняти нас. Треба бути готовими до всіляких трюків, хитрощів, незаконних методів, брехні. Якщо ми не будемо стосувати терору і карати на місці — ми ні до чого не прийдемо. Краще знищити сто невинних, як упустити одного винного. Якщо для справи комунізму нам треба буде знищити дев'ять десятків населення — ми не повинні відступити перед такими жертвами...”

Про мистецтво Ленін казав: „Я, знаєте, в мистецтві не сильний. Мистецтво для мене, це щось ніби інтелектуальна сліпа книжка, і, коли його пропагандивна роль, потрібна нам, буде відіграна, ми його — раз-раз! — і виріжемо. Як непотрібне...”

З ПІДСОВСТСЬКОГО ГУМОРУ

У зв'язку з відзначуванням сторіччя з дня народження Леніна в Советському Союзі кружляють нові анекдоти, присвячені „великому Творцеві Жовтня”. Ось деякі з них:

Верховна Рада СРСР проголосила конкурс на найкращий анекдот про Леніна. Встановлено три нагороди: 25, 10 і 5 років заслання в село Шушенське на Сибіру, куди за царату засланий був на три роки Ленін.

З нагоди столітніх роковин Леніна на головній площі Москви встановлять два пам'ятники. На одному з пам'ятників буде представлений Ленін, що читає твори Пушкіна, а на другому Пушкін, що читає твори Леніна.

Советський пенсіонер подав до трьох різних установ прохання приділити йому будь-яке мешкання. Всюди

Йому відмовлено. Тоді він написав до ЦК КПСС „са-
мому Ленінові”. Його викликали і вияснили, що Ленін
уже давно помер. „Вач, — обурився пенсіонер, — як
для партії, так Ленін завжди живий, а як для мене, так
він помер...”

ПІДТВЕРДИЛИ ПРИЧИНУ СМЕРТИ МАРШАЛА ТУХАЧЕВСЬКОГО

Інформації з німецьких післявоєнних джерел про те,
що велику чистку червоної армії, яку перевів Сталін
у другій половині 30-их років після того, як німецька
розвідка „підкинула” советській розвідці зфальшовані
матеріали про „змову” Тухачевського і інших високих
советських старшин, — потверджуються в повісті П.
Автомонава „Капітан Русанов”, надрукованій у лютне-
вому числі київського місячника „Дніпро”. Ось що за-
являє в цій повісті гестапівець Мюллер полоненому со-
ветському партизанові Русанову:

„— Не будьте дитиною, капітане! Маршала Тухачев-
ського знали краще від вас. А де він тепер? Командус
фронтами чи очолює генеральний штаб у Сталіна? У
землі, годує хробаків, як і ще двоє ваших перших
маршалів. І це ми захотіли так, щоб у вас не стало
маршала Тухачевського... А ви ж не Тухачевський, а
тільки адъютант начальника штабу бандитів... Ваше
НКВД ніколи не простить вам того, що ви в полоні...”

„ДИТЯЧА ХВОРОБА” ІНТЕЛЕКТУАЛІВ

У розмові з кореспондентом київського часопису
„Культура і Життя” в Сантьяго, Чіле, улюблений і пе-
рекладаний на українську мову деякими нашими „мо-
дерністами” чилійський поет Пабло Неруда заявив
(число 22 з 15 березня):

„У 1948 році мені пощастило вперше побувати в
СССР. Першим місцем, яке я відвідав, був мавзолей
В. І. Леніна. Там мною оволоділо мішане почуття гор-
дості за російський народ, який дав світові таку ви-
датну людину, і щастя, що я живу в роки, коли все,
заповідане Леніним, втілюється в життя”.

І далі цей член комуністичної партії Чіле, цей свого
часу нагороджений сталінською „премією” поет так за-

На прийнятті з нагоди 25-ліття подружнього життя
п-ва Миколи і Парані Шереметів у Джерзі Ситі на за-
клик п-ні Галини Гаврилюк зібрано між присутніми
32.00 дол. З цієї суми призначено 16.00 дол. на пресо-
вий фонд „Вісника” і 16.00 дол. на журнал СУМА
„Крилаті”.

Панству Шереметам з нагоди Ювілею бажаємо всьо-
го найкращого, а жертводавцям щиро дякуємо за зро-
зуміння потреб української преси.

В-во „Вісник”

явив про потвору в людській подобі, з вини якої заги-
нули мільйони людей:

„— Ілліч був неперевершеним мислителем і вченим,
який створив єдине вчення про соціалістичну револю-
цію. Буквально перед вашим приходом я знову, вже
вкотре, перечитував „Дитячу хворобу „лівизни” в ко-
мунізмі”. Надзвичайна проникливість. Читаш і ду-
маєш: та це ж про Чіле написано, адже це в нашій
країні так багато хворих на „лівизну”.

Направду „дитяча хвороба” сучасних інтелектуалів-
лібералів, що в ім'я давно збанкрутованої „загірної
комуни”, в ім'я Маркса, Мао чи Леніна готові занаста-
тити власну батьківщину, віддати в комуністичне раб-
ство свій народ. „Розумні ідіоти” — називав цих лю-
дей їх учитель Ленін.

БІЛЛІ ГРЕГЕМ ПЕРЕСТЕРІГАЄ

„Американські засоби масової інформації роблять ге-
роїв з радикалів, — заявив світової слави євангель-
ський проповідник Біллі Грегем. — Група чорних мілі-
тантів, що нараховує менше як 1500 членів в усій Аме-
риці, мало не щодня появляється на телевізії. Телевізія
намагається накинути американському народові свій
провід, якого він не хоче, робить героїв з радикалів, бі-
лих і чорних.

„Коли молодь виповнювала Ньюленд Стадіон Універ-
ситет у Теннесі кожного вечора під час нашого травне-
вого хрестового походу, на телевізійних екранах ніхто
цього не бачив, — з гнівом ствердив Біллі Грегем. —
І коли ми відбували об'єднаний мирний похід через
стейт Алабаму, жадна телевізійна сітка, жадний по-
важний американський часопис про це не писав. Ми
збирали повні аудиторії, повні стадіони білих і чорних
громадян, але жадна телевізійна студія не вислала
свого камермена. А ті численні громадяни нікому не
погрожували і нічого не хотіли руйнувати. Вони лише
шукали Бога.

„Американська молодь, — сказав Біллі Грегем, —
прагне високих стандартів. Я — проти цензури, але я
хочу вірити, що кіно, телевізія і преса усвідомлять со-
бі кінечність піднесення своїх стандартів в інтересі
народу”.

ХМАРОСЯЖНИЙ СТИЛЬ

Про лікарський панель, що відбувся 24 березня в Нью
Йорку, його звітодавець написав у „Свободі” букваль-
но так:

„Суворий змістом комплекс, розчин елементів, мон-
таж животворних міркувань, кужіль особливостей, зраз-
кова самодисципліна — були дзвінким атрибутом хви-
люючого панелю про гострі соціальні проблеми су-
часності”.

ДОПОВІДЬ НЕ ВІДБУЛАСЬ

20-го лютого в щоденнику „Свобода” появилось оголошення, здавалося б, уже давно померлого Ключу Круглого Стола в Нью Йорку про те, що 26-го лютого в залі Фрідом Гавз з рамени цього Ключу відбудеться доповідь віцеконсула Ізраїлю п. Егуд Г. Мучлі на тему „Арабсько-ізраїльський конфлікт і роля Советської Росії в ньому”.

Цю доповідь відкликано. Чи віцеконсул Мучлі сам передумав виступати в тому Ключі, чи його вірадили від цієї справи. Кажуть, що захворів він на „епідемічну інфлуенцу”.

СОВЕТСЬКА КЕНАРКА І ЕМІГРАЦІЙНИ КЕНАРИ

Голос Бели Руденко, наравду гарний, і уложена для неї в Києві у Відділі культури і пропаганди ЦК КПУ програма, перетикана українськими піснями (жодної російської!), розтопила серця ньюйоркських політичних емігрантів українського роду. І так відіграла вона в культобміні роллю прирученої кенарки, на яку вправні птахолови ловлять ще не приручених кенарів, запевнених у тому, що Україна — справді „суверенна” і що українське вокальне мистецтво в ній бурхливо розвивається.

Один з українських меценатів улаштував наприкінці лютого в Брукліні для Бели Руденко брильянтове прийняття, на якому до славної советської оперової співачки залицялись і деякі стовпи української еміграції. Белу Руденко супроводили на прийняття її акомпаніаторка і двоє ближче не означених охоронців.

Ех, гуляй, душа, без кунтуша! Дам лиха закаблукам!

ЛИСТ КОМСОМОЛКИ ЖЕНІ

Редакція харківського журналу „Прапор” одержала від комсомолки Жені, прізвища якої не публікується, ось такого листа:

„Я кисну, бо не знаю, що робити, як жити далі. Жити, як усі, не бачачи свого майбутнього, я не можу і не хочу, а побачити його неспроможна. Та й не про це головно йдеться. Може б я і змогла жити так, як мені хочеться, сміливо, романтично й захоплено, але... люди в нас ще живуть підло й гидко, погано й вульгарно, і не дають жити чисто й красиво. Занадто багато у нас грязюки і підлоти, занадто багато ненависти й неповаги і занадто багато невіри й обману. Колись я намагалась боротися проти всього цього, але з мене глузували — „дурненька, що ти робиш, не так треба жити, не так треба поводитись”, — казали мені старші, подруги, товариші. „Правда немає, не шукай її”, — ось що лежить в основі всіх висновків. Хіба не підлий це висновок? У що ж вірити? В друзів, у силу доброго почуття? Людина живе заради грошей, ось її майбутнє, — заробити якнайбільше, добре нажертися, налитися, на-

гулятися... Особисто я не зустрічала людини, яка працювала б заради інших, не ставлячи в першу чергу власні інтереси. Праця? Працювати на повну силу, тоді як інші працюють на 60%, та ще й посміхаються: „ось, мовляв, ішаче, працой, тобі корисно” — немає рації. Жити заради сім'ї? Так її ж немає, бо не вірю я у безкорисливе, вірне кохання...”

На всі ці питання, що турбують душу цієї молодой дівчини, редакція відповідає такими фразами:

„... Ми збудували соціалізм, боремося за створення матеріальної бази комунізму. На цій базі зросте і людина без тих потворних вад, що виникли внаслідок існування антагоністичного клясового суспільства. Психологія відстає від економічного розвитку, це констатували Маркс і Енгельс ще тоді, коли по Європі бродив лише привид комунізму. Але економіка діє, з кожним роком, з кожним десятиліттям виховуючи нову людину. Кожний свідомий член суспільства повинен допомагати цьому процесові...”

Чи переконали ці заявлені на протязі понад п'ятдесятьох років „будування соціалізму” слова розчаровану советською дійсністю Женю?

ТАРНАВСЬКИЙ ЛІЧИТЬ ЗОРІ ПУРПУРОВІ

Старий „прогресист” і вельми слабенький поет Микола Тарнавський, що за кількадесят літ не зогрів місця в Нью Йорку і вернувся був на Україну, а тепер проживає в Києві, озвався на сторінках ньюйоркських „Увістей” зі своїм новим віршиком „Славно Леніна в віках”, який так же нагадує формою і змістом „добри сталінські часи”. Ось що він між іншим пише в соцреалістичному дусі:

„Та прийшла таки зі Сходу
Наша воленька свята, —
Збулась нині для народу
Його мрія золота!
Понад Збручем сонце сяє,
Пісня радісно пливе...
Нас ніхто не роз'єднає,
Від своїх не відірве!
Ми в сім'ї великій, новій,
Рідні сестри і брати, —
Лічим зорі пурпурові,
Відкривасмо світи”.

Запитати б таки М. Тарнавського: які такі світи він відкриває і які зорі лічить, коли над Збручем сонце сяє? Чи може з наказу Брежнєва і при сонячному світлі зорі сяють? Чи може лічить п. Тарнавський пурпурові зірки над Кремлем, що їх з наказу Сталіна поставлено? Алеж то марна праця: напевно їх уже давно там полічили.

СКЛАДАЙТЕ ДАТКИ
НА
ПРЕСОВИЙ ФОНД „ВІСНИКА”!